

HUMPPILAN KUNTA
Vuoden 2024 talousarvio
ja vuosien 2024–2026
taloussuunnitelma

SISÄLLYSLUETTELO

1. TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA.....	2
1.1 Kunnanjohtajan katsaus	2
1.2 Yleinen taloudellinen tilanne	5
1.3 Kuntatalouden keskeiset huomiot	5
1.4 Talouden näkymät Humppilan kunnassa 2024	8
1.5 Humppilan kunnan strategia 2023 - 2026 ja visio vuoteen 2026	9
1.6 Koko maan ja Humppilan kunnan väestökehitys	9
1.7 Kanta-Hämeen ja Forssan seudun kehitysnäkymät	10
1.8 Rahoitus.....	11
1.9 Talousarvio ja taloussuunnitelma	11
1.10 Talousarvion sitovuus.....	11
1.11 Investoinnit 2024 ja taloussuunnitelmavuodet 2025 ja 2026.....	12
1.12 Investointierittely	13
1.13 Tuloslaskelma	14
1.14 Rahoituslaskelma	15
2. TALOUSARVIOKAUDEN TAVOITTEET HALLINNONALOITTAIN	16
2.1 Yleishallinto-osasto	16
2.2 Sivistysosasto.....	28
2.3 Elämänlaatuosasto	36
2.4 Tekninen osasto	50
3. NUMERO-OSA.....	57
3.6 Yleishallinnon osasto	57
3.7 Sivistyslautakunta.....	58
3.8 Elämänlaatulautakunta	59
3.9 Sivistys- ja elämänlaatuosasto yhteensä.....	60
3.10 Tekninen osasto	61
3.11 Rahoitus.....	62
3.12 Investoinnit.....	62
3.13 Osastot yhteensä.....	63
3.14 Rahoituslaskelma	64

1. TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Esipuhe – Vakaata ja viihtyisää, 150-vuotiasta Humppilan kuntaa rakentamassa

Humppilan kunta täyttää vuodenvaihteessa 2023–2024 pyöreät 150 vuotta. Kunta viettää juhlavuotiaan joulukuun alusta 2023 joulukuun loppuun 2024 saakka. Varsinainen Humppilan kunnan syntymäpäivä – Humppilan ensimmäisen kuntakokouksen 150-vuotispäivä – on jo vuoden 2023 puolella, joulukuun 7. päivänä 2023. Kuntakokous oli kunnanvaltuuston edeltäjä.

Itsenäinen Humppilan kunnan kunnallishallinto aloitti varsinaisesti toimintansa seuraavan vuoden alussa, kun kunnanhallituksen edeltäjä, kunnallislautakunta kokoontui ensimmäisen kerran tammi-kuussa 1874. Humppilan kunnan juhlavuotta vietetään siis 13 kuukauden ajan ja asiaankuuluvan näkyvästi ja laajasti, jokaisella kunnan toimialalla sekä kaikkien yhteistyökumppanien kanssa. 150-vuotias itsenäinen Humppila on ansainnut näkyvän ja kuuluvan juhlavuoden, josta haetaan mahdollisimman paljon hyötyä Humppilalle pitkälle tulevaisuuteen!

Humppilan kunnalla on useampi erityinen kärki, joista kunta on tunnettu:

- *perheiden Humppila* – olemme perhemyönteinen, lapsiystävällinen kunta;

- *yrittysten Humppila* – Humppila on aina ollut vahvasti yritysmyönteinen kunta, jossa kannustetaan tekemään töitä, yrittämään ja joka käy kuntana tiivistä vuoropuhelua yrittäjien kanssa;

sekä

- *rautateiden Humppila* – Humppila on vahva rautatiepaikkakunta, jossa liikennöi VR laajalla vuorotarjonnalla, sekä kesäisin myös Humppilan-Jokioisten museorautatie.

Lisäksi hyvin tärkeä on Humppilan Lasi. Humppila on perinteinen lasipaikkakunta. Nykyisin aikaisemman lasitehtaan paikalla oleva liikekeskus Humppilan Lasi on merkittävä, vilkas ostoskeskus. Lasin alue laajemmin on usean merkittävän liikekeskuksen sekä lukuisien yritysten keskittymä, kahden valtatie risteyksen tuntumassa. Alueella on myös nouseva, kaavan osalta hiljan valmistunut Puolimatkan teollisuusalue sekä aktiivisen tapahtumatoiminnan Tapahtumapuisto Lassari. Nämä kaikki ovat hyvin tärkeässä roolissa, 150-vuotiaan Humppilan elinvoimaa rakennettaessa.

Humppilan kunnan juhlavuonna maailman tilaa järjestyttää edelleen Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Uutena kriisinä sotatoimia on eskaloitunut myös Lähi-Idän alueella. Inhimillisen hädän lisäksi kriiseillä on myös maailmanlaajuisia vaikutuksia talouteen. Yleinen, laaja epävarmuus jatkuu. Myös koronapandemian uusi aalto on nousussa vuoden 2023 lopussa.

Suomen bruttokansantuotteen ennustetaan laskevan hieman kuluvana vuonna ja kasvun olevan hyvin maltillista myös seuraavina vuosina. Inflaatio ja korkokulujen kasvu on ajanut Suomen ja suomalaisten tilanteen monin osin hankalaksi. Näyttää siltä, että sekä rauhan että talouden näkökulmista katsoen jatkamme edellisvuosien tapaan kriisistä kriisiin. Talouden epävarmuus, taantuma ja valtiontalouden sopeutustoimet aiheuttavat olosuhderiskiä suhteessa kunnan suunnitelmiin.

Talouden haastava tilanne vaikuttaa kuntien tuloennusteisiin: valtakunnalliset syys- ja lokakuun veroennusteiden tuloarviot laskivat nyt ensimmäistä kertaa edellisestä ennusteesta koronakevään jälkeen. Humppilan kunnan osalta vuoden 2024 verokertymä on ennusteiden mukaan selvästi vuotta 2023 parempi, johtuen tuloverokertymän sekä etenkin kiinteistöverokertymän aiempaa korkeammasta kertymästä. Kiinteistöverokertymään vaikuttavat erityisesti voimalaitosten – uusien tuulivoimaloiden – verotuotto.

Humppilan kunnan toimintaa on kehitetty valtuuston hyväksymän kuntastrategian ohjaamana. Humppilan kunnan strategia on hyväksytty vuosille 2023–2026. Strategian painopisteinä ovat yritysmyönteisyyden, pito- ja vetovoiman sekä Humppilan tunnettuuden ja näkyvyyden lisääminen sekä henkilöstön pysyvyyden varmistaminen. Strategian toteutumista seurataan aktiivisesti.

Vuosi 2023 on ollut Humppilan kunnan ensimmäinen vuosi niin sanottuna uutena kuntana, hyvinvointialueiden otettua kokonaan uudella lainsäädännöllä sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut vastuulleen tammikuun alusta 2023. Aika hyvinvointialueuudistuksen jälkeen on ollut tiivistunnelmainen ja Humppilan tulevien palveluiden kannalta hyvin huolestuttava. Humppilan kunta pyrkii kaikin tavoin vaikuttamaan sen puolesta, että Humppilassa on jatkossakin tarjolla hyvinvointialueen palveluja mahdollisimman laajalla tarjonnalla – myös terveyspalveluja. Kunnan työntekijöiden oma työterveyshuolto alkaa palvella Forssan ohella osin myös Humppilassa, Terveystalon Humppilan työterveyspis- teessä tammikuusta 2024 alkaen. Myös julkisten terveyspalvelujen mahdollisimman laaja saatavuus Humppilassa on kunnalle ensiarvoisen tärkeää – niin yleisten terveyspalvelujen kuin neuvolapalveluiden sekä hammaslääkäripalveluidenkin saatavuus.

Hyvinvointialueuudistus siirsi suuren osan kunnan tuloja ja menoja valtiolle samalla kun kuntien vastuulta siirtyivät kokonaisuudessaan pois sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastustoimi. Muutos vähensi tuntuvasti Humppilan kunnan verotuloja sekä ennusteiden mukaan valtionosuuksia. Samalla muutos kuitenkin helpottaa kuntatalouden tulevaa ennustettavuutta. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen tulevissa palveluverkkopäätöksissä Humppilan kunnan tulee koko voimallaan ja kaikilla verkostoillaan vaikuttaa yhdessä Humppilan kunnan ja Lounais-Hämeen seudun kuntien, asukkaiden, yhdistysten, työntekijöiden ja viranhaltijoiden yhteistyönä palvelujen mahdollisimman laajan säilymisen puolesta.

Maan sisäinen muuttoliike on ollut Humppilassa – seutukunnan ainoana kuntana, ja Kanta-Hämeen maakunnan ainoana kuntana Hämeenlinnan ohella – plusmerkkistä. Väkiluku on kuitenkin ollut hyvin loivassa laskussa, johtuen kuntamme varttuneesta ikärakenteesta. Maan sisäisen muuttoliikkeen lukujen pitäminen myönteisinä on tärkeä osa Humppilan elinvoiman kehittämistä, samoin panostaminen perhemyönteisyyteen ja lapsiystävällisyyteen. Elinvoima syntyy asukkaista, työstä ja yrityksistä. Kunnan markkinoinnilla ja maankäytön suunnittelulla on keskeinen rooli kilpailussa uusista yrityksistä ja asukkaista. Humppilassa on tapahtunut paljon myönteistä kehitystä ja vuosijuhlavuoden aktiivisesta työstä tullaan ottamaan kaikki irti, Humppilan hyväksi ja Humppilan puolesta.

Taloussuunnitelmavuodet ovat plusmerkkisiä kokonaisuutena. Humppilan kuntakonsernin velkamäärä on vähennetty merkittävästi ja tullaan edelleen lyhentämään vuonna 2024. Humppilan kunnan talouden kuva näyttää taloussuunnitelmakaudella varovaisen myönteiseltä. On kuitenkin tärkeää tunnistaa, että epävarmuustekijöitä on hyvin paljon. Tämän johdosta maltillisuus menolisäyksissä on ensiarvoisen tärkeää.

Kunnan talousarvio perustuu vuodelle 2024 nollatulokseen lukuun ottamatta erillisiä hankekokonai- suuksia (syöttöliikennehanke ”Jubilee Line” sekä 150-vuotisjuhluvuoden toiminta ja Humppila-lisän käyttöönotto), joiden myötä tulos talousarviovuodelle 2024 on lievästi alijäämäinen. Aikaisemmilta vuosilta Humppilan kunnalla on kuitenkin liki puolen miljoonan euron ylijäämä. Tilikausi 2024 on bud-

jetoitu 2 690 euroa alijäämäiseksi. Kunnan velkamäärä ei taloussuunnitelman oletuksien ole kasvamis-
sa suunnitelmakaudella, mutta mahdolliset erikseen päätettävät merkittävät investoinnit voivat
muuttaa tilannetta.

Taloussuunnitelma ei sisällä muutoksia veroihin, lukuunottamatta lainsäädännön myö-
tä tulevaa pakollista tuloveron pakollista pyöritystä desimaalin tarkkuudelle. Kunnanvaltuusto päätti,
että tuloveroa alennetaan vuodelle 2024 desimaaliin 9,3 % – kun tulovero vuonna 2023 oli 9,36 %.
Humppilan kunnan tulee koko ajan olla varautunut reagoimaan mahdollisiin taloussuunnitelman muu-
toksiin suunnitelmakauden aikana. Tulevaisuudessa kiinteistövero-osuudet etenkin rakentamatto-
mien tonttien kiinteistöveron osalta ja maapohjan kiinteistöveron osalta tulevat varmasti tarkastelun
alle.

Humppilan väkiluku on loivasti laskenut viimeisten kymmenen vuoden ajan, mutta viime aikoina
aiempaa loivemmin. Maan sisäinen muuttoliike on viime aikoina ollut plusmerkkistä. Lisäksi aivan
viime aikoina myös syntyvyysluvut ovat kehittyneet myönteisesti.

Uudisasuntotuotannon vähäisyys sekä kunnan vuokra-asuntojen hintataso ja kunto tuovat omat
haasteensa, ajatellen väestömäärän positiivista kehittymistä. Kunta kuitenkin käynnisti elokuun 2023
lopussa näkyvän tonttikampanjan, joka koskee sekä omakotitontteja, että yritystontteja. Kampanjalla
on tullut merkittävää näkyvyyttä ja on todennäköistä, että tonttimyynti vilkastuu taloussuunnitelma-
vuonna 2024. Humppilan kunta tekee itseään voimakkaasti näkyvämmäksi ja tunnetuksi mainonnan ja mark-
kinoinnin, positiivisen media- ja verkkonäkyvyyden sekä tapahtumien avulla.

Yhtenä keinona vähenevään asukasluukuun Humppilan kunta on ottanut käyttöön vinkkipalkkiomallin,
jossa kuntalaiset markkinoivat omaa kotikuntaansa ja saavat palkkion uusista kuntalaisista, jotka os-
tavat Humppilasta asunon. Tästä kunta on saanut myönteistä näkyvyyttä eri medioissa. Käytäntöä
tullaan jatkamaan. Lisäksi jo viidettä kertaa kunnan ulkopuolisen toimijan järjestämä Tractor Pulling -
tapahtuma tullaan järjestämään taas kesällä 2024. Tapahtuma tulee jälleen varmasti keräämään tu-
hansia kävijöitä Lasitehtaan alueelle.

Juhlavuonna myös laajentuneet Humppilan Venetsialaiset tullaan järjestämään aiempaakin laajem-
pana tapahtumakokonaisuutena. Sama koskee myös muuta tapahtumatoimintaa. Vuosi 2024 tulee
olemaan Humppilan kunnan kannalta hyvin aktiivisen toiminnan sekä myönteisen näkyvyyden toi-
mintavuosi. *Vakaan ja viihtyisän Humppilan puolesta!*

***Sydämellinen kiitos koko Humppilan kunnan johdon puolesta sekä kunnan työntekijöille,
luottamushenkilöille, läheisyhteisöille että yhteistyökumppaneille, tärkeästä työstänne.***

Antti Ahonen
vt. kunnanjohtaja

1.2 Yleinen taloudellinen tilanne

Vuonna 2024 BKT kasvaa 1,2 prosenttia kotitalouksien ostovoiman kohentuessa, kun hintojen nousu hidastuu ja kotitalouksien tulot kasvavat. Talouskasvua heikentää kuitenkin edelleen rakentamisen heikko tilanne. Investointinäkymät ovat muuten valoisat. Erityisesti tuulivoimainvestointisuunnitelmia on erittäin paljon.

Vuonna 2025 talouskasvu vahvistuu 1,8 prosenttiin, kun kulutuksen kasvun lisäksi vihreän siirtymän investoinnit (puhtaan siirtymän) lisäävät kotimaista kysyntää. Vuonna 2026 bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan noin 1,7 ja vuonna 2027 1,6 prosenttia. Bruttokansantuotteen kehitystä tukee muun muassa yksityisten investointien kasvu, jonka arvioidaan elpyvän markkinakorkojen laskun seurauksena.

Työllisyys notkahtaa tänä vuonna, mutta kasvaa taas ensi vuodesta lähtien ja vuonna 2025 työllisyysaste on 74,3 prosenttia ja työttömyysaste 7 prosenttia.

(Valtionvarainministeriö, Kuntatalousohjelma 2024–2027 – uudessa hallitusohjelmassa niin sanotusta vihreästä siirtymästä – *green transition* – käytetään nimitystä puhdas siirtymä)

Talouden näkymät

Julkinen velkasuhde on kohonnut korkealle tasolle historiaan nähden rakenteellisten syiden ja vuosikymmenen alun kriisien johdosta. Sopeutustoimista huolimatta velkasuhde kasvaa hiljalleen ennusteajaksolla. Sopeutustoimien vaikutusta vaimentaa korkomenojen kasvu. Julkinen talous on pidemmällä aikavälillä rakenteellisesti alijäämäinen ja siten julkisessa taloudessa on kestävyysvaje.

Paikallishallinnossa kuntahallinto jää painelaskelmassa edelleen hieman alijäämäiseksi. Ikääntyvä rakennuskanta, muuttoliike ja infrarakentaminen pitävät kuntien investointimenot korkeina. Hyvinvointialueiden arvioidaan olevan alijäämäisiä aloitusvuoden lopulla. Alijäämä johtuu muun muassa mittavista investoinneista sekä henkilöstömenoista. Hyvinvointialueisiin kohdistuu säästöjä myös hallitusohjelmasta. Hyvinvointialueiden omat säästöt huomioidaan ennusteessa sitä mukaan, kun niistä on saatu riittävä varmuus.

1.3 Kuntatalouden keskeiset huomiot

Vuosi 2023 näyttää kuntataloudessa edelleen vahvalta, mutta soteuudistuksen vuoksi siihen liittyy huomattavaa epävarmuutta. Käänte heikompaan on edessä, kun alkuvuoden suotuisa tulokehitys hiipuu talouskasvun vaimentuessa ja kuntien saamat poikkeuksellisen suuret verohännät poistuvat. Kuntien, kuntayhtymien ja hyvinvointialueiden tilinpäätösennusteet indikoivat merkittävää toimintakatteen heikkenemistä kuluvana vuonna vuoteen 2022 verrattuna.

Kuntataloudessa paineita aiheuttaa etenkin kustannusten nopea nousu, sillä vuoden 2023 sopimuskorotukset nostavat palkkoja 4,85 prosenttia ja inflaatio on pitkittynyt. Kiihtyneen inflaation täysimääräiset vaikutukset näkyvät kunnissa osin viiveellä pitkien ostopalvelusopimusten vuoksi.

Kuntatalouden toimintamenot kasvavat painelaskelmassa vuosina 2024–2027 pääasiassa hintojen kasvun vuoksi, sillä koulutuksen (mukaan luettuna varhaiskasvatus) palvelutarve pysyy pai-

nelaskelmassa kehysvuosina laskevana syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pientymisen vuoksi. Poikkeuksen tähän muodostaa ainoastaan vuosi 2025, jolloin kunnille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä ja samalla niiden rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan.

Koulutuksen ja varhaiskasvatuksen palvelutarpeen lasku haastaa kuntia, joissa lapsi- ja nuori-
soikäluokat pienenevät, toiminnan sekä palveluverkon sopeuttamiseen. Kehitysarviossa palvelutarpeen laskua on totuttuun tapaan hieman loivennettu, sillä monissa kunnissa mahdollisuudet kouluverkon sopeuttamiseen ovat rajalliset.

Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksin muutos on keskimäärin 3,1 prosenttia vuodessa vuosina 2024–2027. Kuntatalouden suurimman kuluerän muodostavat henkilöstökustannukset, joita sopimuskorotukset nostavat noin 3 prosenttia vuonna 2024. Sopimuskorotusten kasvu jää vuonna 2024 kuluvaan vuoteen huomattavasti maltillisemmalle tasolle kunta-alan henkilöstölle vuonna 2023 maksettujen kertaerien poistumisen vuoksi. Henkilöstökustannusten kasvua hillitsee ensi vuonna keskimäärin noin 0,9 prosenttiyksikön työttömyysvaikutusmaksun alentaminen. Vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi.

Työikäisen väestön määrän väheneminen ja työvoiman saatavuusongelmat koskettavat myös kunta-alaa, jossa eläköityminen on voimakasta. Osaajapulaa on muun muassa sivistystoimessa sekä teknisessä toimessa. Osaajapula saattaa vaikeuttaa palvelujen järjestämistä ja hankkeiden toteuttamista, mutta se voi myös johtaa tilanteeseen, jossa palvelujen tuottaminen kohtuullisin kustannuksin on entistä vaikeampaa useissa kunnissa.

Yksi suurimmista hallituksen kuntatalouteen suoraan kohdistamista leikkauksista on valtionosuuksien yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027, jonka seurauksena valtionosuudet pienenevät 24 milj. euroa vuonna 2024, 48 milj. euroa vuonna 2025, 79 milj. euroa vuonna 2026 ja 111 milj. euroa vuonna 2027. Kehitysarviossa ei ole oletettu, että kunnat sopeuttaisivat menojaan välittömästi indeksileikkauksen seurauksena. Toisaalta indeksijarrun aiheuttamia tulojen pienenemistä kompensoi yleisen maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus, jonka arvioidaan lisäävän kuntien verotuloja noin 108 milj. euroa vuodesta 2024 alkaen.

Vuonna 2025 työ- ja elinkeinopalvelut siirretään kuntien vastuulle. Muutos laajentaa kuntien tehtäväkenttää ja kasvattaa kuntatalouden toimintamenoja vajaalla 900 milj. eurolla vuonna 2025. Uudistuksen myötä kuntien henkilöstömäärä kasvaa noin neljällä tuhannella henkilötyövuodella, mikä näkyy vuonna 2025 etenkin henkilöstömenojen voimakkaana kasvuna. Uudistus laajentaa kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta, mikä puolestaan heijastuu vuonna 2025 avustusmenojen tason muutokseen. Uudistuksen seurauksena työllisyyskehityksellä on jatkossa entistä suurempi vaikutus kunnan talouteen. Uusiin avustusmenoihin vaikuttaa etenkin työttömyyden kehitys, jonka on ennustettu asettuvan noin 6,4 prosenttiin vuosina 2025–2027, sekä muutokset työttömyysetuuksien tasoa määrittävässä kansaneläkeindeksissä. Hallitus on päättänyt muun muassa sosiaalietuuksiin, kuten työmarkkinatukeen, lastenhoidon tukiin ja peruspäivärahaan, liittyvästä indeksijäädystä vuosina 2024–2027.

Kuntien valtionosuudet laskevat ensi vuonna sote-siirtolaskelman tarkentumisen seurauksena. Lisäksi hallituksen valtionosuuksiin kohdistama yhden prosenttiyksikön indeksijarru hidastaa valtionosuuksien kehitystä. Kuntien valtionosuuksien kasvu jää tarkasteluvuosina varsin maltilliseksi lukuunottamatta vuotta 2025, josta alkaen kuntien valtionosuuksissa huomioidaan kunnille siirtyvät vastuut TE-palvelutehtävien ja työttömyysetuuksien rahoituksesta. (Valtionvarainministeriö, Kuntatalousohjelma 2024–2027)

Kunnallisveroennuste

Verotulot laskevat valtakunnallisesti noin 5,0 prosenttia vuonna 2024, mikä on seurausta siitä, että sote-uudistuksen vaikutus näkyy kuntien verotuloissa viiveellä verovuoden verojen kertyessä useamman kalenterivuoden aikana. Verotulojen laskua hidastaa työttömyysvakuutusmaksun aleneminen, mikä kasvattaa kuntien verotuloja 85 milj. euroa vuodesta 2024 alkaen. Tämän jälkeen kuntien verotulojen kehitys normalisoituu keskimäärin 3,2 prosentin vuotuiseseen kasvuun vuosina 2025–2027.

Kuntien verotulot koostuvat kunnallis-, kiinteistö- ja yhteisöverosta. Kunnallisveron osuuden verotuloista arvioidaan sote-verouudistuksen jälkeen olevan keskimäärin noin 70, yhteisöveron noin 14 ja kiinteistöveron noin 16 prosenttia. Kuntien verotulojen arvioidaan olevan vuonna 2024 yhteensä noin 13,9 mrd. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna verotulot alenevat noin 5 prosentilla. Vuonna 2025 verotulojen ennustetaan kasvavan 1,9 prosenttia.

Yhteisöveroennuste

Kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan noin 1,9 mrd. euroa vuonna 2024, mikä on noin 170 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Kehyskaudella veron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 4,1 prosentin vuosivauhtia. Maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus pienentää kuntien yhteisöverokertymää vuonna 2024 noin 1 milj. eurolla ja maksuunpanoa vuositasolla noin 2 milj. eurolla. Lisäksi vuonna 2024 tapahtuva työnantajan työttömyysvakuutusmaksun alentaminen 0,72 prosenttiyksiköllä arvioidaan kasvattavan kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta noin 28 miljoonalla eurolla.

Kiinteistövero

Kiinteistöveron tuotto on noin 2,3 mrd. euroa vuonna 2024, mikä on noin 115 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2023. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan maapohjan kiinteistöveron alaraja korotetaan 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin vuodesta 2024 alkaen. Toimenpide edellyttää maapohjan veroprosentin eriyttämistä yleisestä kiinteistöveroprosentista. Jatkossa maapohjan kiinteistöveron vaihteluväli olisi 1,30-2,00 prosenttia. Muutos kasvattaa kuntien kiinteistöverotuloja arviolta noin 108 milj. eurolla vuodesta 2024 alkaen.

Humpvilan kunnan vuoden 2024 kiinteistöveroprosentit:

- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,30 %
- vakituiseen asumiseen käytettävien rakennusten veroprosentti 0,55 %
- muiden asuinrakennusten veroprosentti 1,30 %
- rakentamattoman tontin veroprosentti 3,00 %
- voimalaitosten veroprosentti 3,10 %
- yleishyödyllisten yhteisöjen veroprosentti 0,00 %

1.4 Talouden näkymät Humppilan kunnassa 2024

Laskennallinen kunnallisveroprosentin korotuspaine kasvaa kehyskauden aikana kaikissa kuntakoryhmissä merkittävästi. Useissa pienemmissä kuntakoryhmissä korotuspaine nousee hyvien kuntatalousvuosien 2021 ja 2022 jälkeen varsin korkealle tasolle, mikä näkyy myös negatiivisena vuosikatteenä ja tilikauden tuloksena.

Veropohjan rapautuminen voi olla uhkana varsinkin pienemmissä kuntakoryhmissä, jos väestöennusteen mukainen demografia- ja muuttotappiokehitys jatkuu ennustetun kaltaisena. Näissä kunnissa tulisi kiinnittää huomiota vuosikatteen vahvistamiseen, jotta velkaantuminen ei muodostu ongelmaksi suhteessa tulopohjaan.

Humppilan kunnassa on huomioitava mahdollisena riskinä, että vuoden 2022 tilinpäätöksen 177 564 euron alijäämä syvenee, sillä pienen kunnan talous on herkkä suhdannevaihteluille, muille kriiseille ja negatiiviselle väestökehitykselle. Tuolloin kunnan tuloverokertymä pienentyi noin 117 000 euroa.

Humppilan kunnan taseeseen on kertynyt ylijäämää 418 761,60 euroa sisältäen vuoden 2022 alijäämän. Kertynyttä ylijäämää on 193,69 euroa asukasta kohden. Vuoden 2022 alijäämästä huolimatta kunnan omavaraisuusaste kuitenkin parani 3,9 prosenttia 58,7 %:iin. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta oli 603 132,25 euroa.

Humppilan kunnan lainamäärä pieneni vuonna 2022 yhteensä 650 000 euroa ja 31.12.2022 lainaa oli 3,925 miljoonaa euroa. Se on 1 815,45 euroa asukasta kohden. Kunnan laskennallinen lainanhoitokate oli 0,46, mikä tarkoittaa heikkoa lainanhoitokykyä, jota heikentää edelleen korkeammat korot.

Hyvinvointialueuudistus astui voimaan vuoden 2023 alusta. Kunnat ovat paitsi rakentamassa hyvinvointialueuudistusta, myös määrittämässä toimintaansa ja identiteettiään uudelleen. Jatkossa Humppilassa, kuten muissakin kunnissa ympäri Suomen, nousevat palvelujen keskiöön sivistys- ja elinvoimapalvelut.

Kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen siirtyi hyvinvointialueiden vastuulle ja näin kaksi kuntouttavan työtoiminnan ohjaajaa siirtyi OmaHämeen palvelukseen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ jäi kunnille, minkä vuoksi kuntaan perustettiin kunnan ja hyvinvointialueen rajapinnassa toimiva määräaikainen hyvinvointikoordinaattorin toimi.

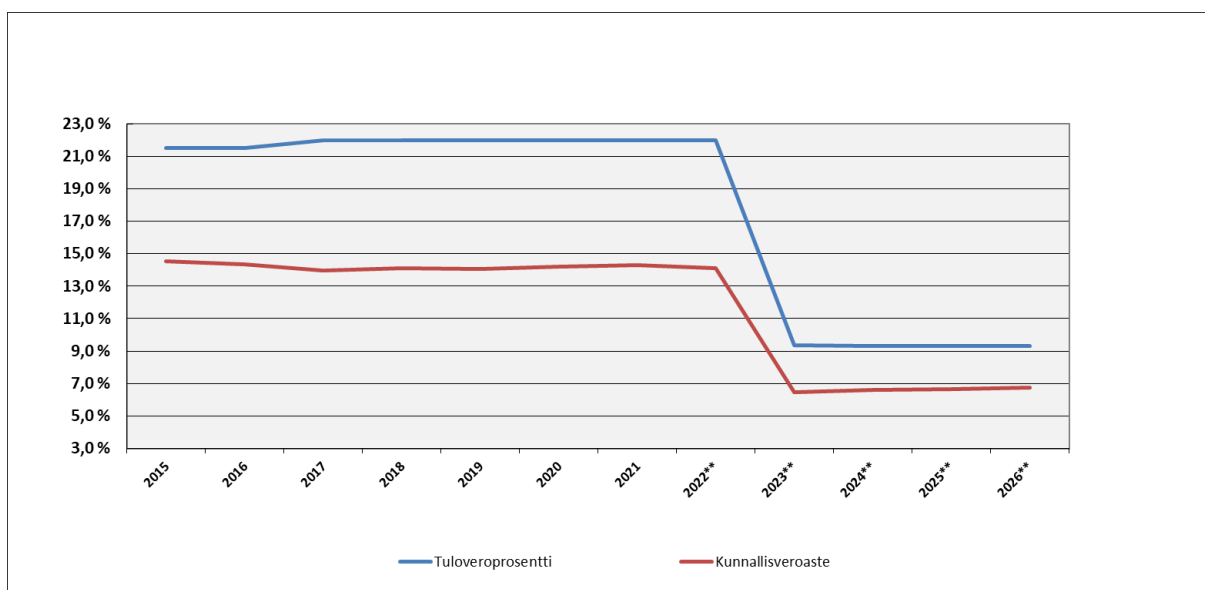
Myös ympäristöterveydenhuollon järjestäminen jäi kuntien vastuulle. Humppilan kunta on osana ympäristöterveydenhuollon yhteistyösopimusta, jossa Riihimäen kaupunki hoitaa jatkossa isäntäkuntana ympäristöterveydenhuollon palvelut. Nämä muutokset kustannuksineen on huomioitu talousarviossa.

Hyvinvointialueuudistus helpottaa kunnan talouden ennustettavuutta, kun hankalasti ennakoitavat sote-menot poistuvat kunnan taloudesta. Sote-uudistuksen vuoksi kunnallisveroprosentteja alennettiin kaikissa kunnissa 12,64 prosenttiyksiköllä vuonna 2023. Humppilan kunnan vuoden 2024 tuloveroprosentti on 9,30. Kiinteistöveroprosentit säilyvät muuttumattomina vuoden 2023 tasolla.

Taloussuunnitelmavuosille asetetaan tavoitteeksi kasvattaa yksityistieavustusten tasoa.

Tuloveroprosentti ja efektiivinen kunnallisveroaste Humppilassa

(Kuntaliitto: Kuntien verotulojen ennustekehikko)

1.5 Humppilan kunnan strategia 2023 - 2026 ja visio vuoteen 2026

Humppilan kunnan vision mukaan kunta on kehittyvä, yhteisöllinen ja yritysmyönteinen kunta, joka tarjoaa vetovoimaisia palveluja ja tapahtumia sekä viihtyisän ja virikkeellisen ympäristön asua ja elää. Kuntastrategiaa viedään käytäntöön ja visio pyritään saavuttamaan strategiaan kirjattujen tavoitteiden kautta. Strategia, arvot ja vision jalkauttaminen huomioidaan kehityskeskusteluissa ja kunnan päätöksenteossa. Strategian painopisteinä ovat yritysmuotoisuuden, pito- ja vetovoiman sekä Humppilan tunnettuuden ja näkyvyyden lisääminen sekä henkilöstön pysyvyyden varmistaminen.

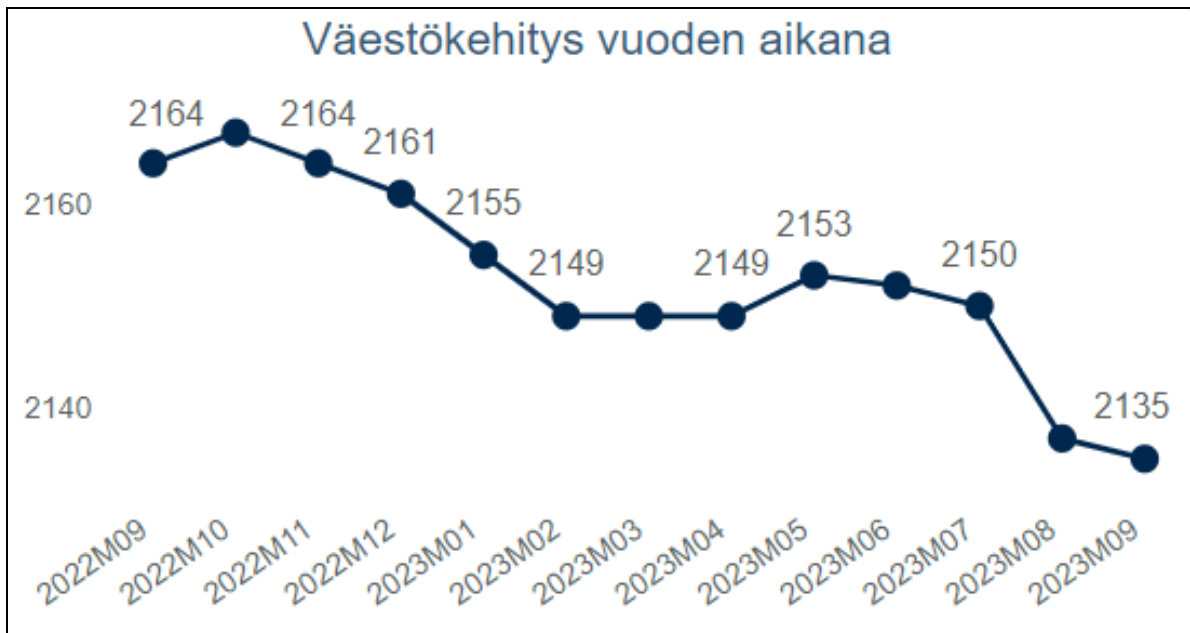
Humppilan tavoitteena on, että

- 1) Humppilassa yrittäminen kannattaa,
- 2) Humppilassa on hyvä elää ja asua,
- 3) Humppilassa tapahtuu ja
- 4) Humppilassa henkilöstö viihtyy työssään.

1.6 Koko maan ja Humppilan kunnan väestökehitys

Tilastokeskuksen tuoreimman väestöennusteen mukaan Suomessa kuolisi vuoden 2060 loppuun mennessä 700 000 ihmistä enemmän kuin syntyy, jos syntyvyys pysyy nyt havaitulla tasolla. Suomessa syntyisi 2060-luvulla enää alle 40 000 lasta vuosittain. Pitkällä aikavälillä syntyvyys ei ole ikärakenteen kannalta kestävällä tasolla.

Humppilan kunnan väestö on vähentynyt viimeisen vuoden aikana syyskuusta 2022 alkaen syyskuuhun 2023 yhteensä 29 asukkaalla. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan vuonna 2030 Humppilan asukasluku on 1 966 ja vuonna 2040 kaikkiaan 1 820. Syksyisin nuoret voivat muuttaa opintojen perässä muualle, mikä näkyy muuttotilastoissa.

(Hämeen Liitto: elinvoimakatsaus)

Humpvilan kunta on satsannut kuntamarkkinointiin käynnistämällä tonttikampanjan kesällä 2023 ja pitovoimaan turvaamalla kuntalaisille viihtyisän, turvallisen ja virikkeellisen ympäristön elää ja asua. Tulevien vuosina panostetaan Humpvilan näkyvyyden ja tunnettuuden lisäämiseen sekä positiivisen kuntakuvan edistämiseen.

Kunnassa on mietitty keinoja vähenevään asukasmäärään ja positiivisen kuntakuvan edistämiseen. Yhtenä keinona näihin on otettu käyttöön vinkkipalkkiomalli 7.11.2022 ja tarjottu myyntiin tontteja 150 eurolla kunnan 150 -vuotisjuhlavuoden teemalla.

1.7 Kanta-Hämeen ja Forssan seudun kehitysnäkymät

Lomautukset ovat lisääntyneet, ja työttömyysaste on noussut koko Kanta-Hämeessä. Väestön määrä on puolestaan nousussa vahvan maahanmuuton ansiosta. Kanta-Hämeen työttömyysaste on heikentynyt kaikissa kunnissa. Heikko työllisyystilanne johtuu pääosin lomautusten suuresta noususta. Lomautukset ovat lisääntyneet lähes 200 prosenttia vuoden takaisesta. Tilanne on haastava erityisesti metalliteollisuudessa ja rakentamisen alalla. Yli 80 prosenttia lomautetuista on miehiä.

Kanta-Hämeen työttömyysaste oli lokakuussa 2023 9,2 prosenttia, kun viime vuonna vastaavaan aikaan luku oli 8,1 prosenttia. Hämeenlinnan seudulla lukema oli lokakuussa 9,7 prosenttia, Forssan seudulla 9,9 prosenttia ja Riihimäen seudulla 8 prosenttia. Heikoin työllisyystilanne maakunnassa oli Forssassa, jossa työttömyysaste on noussut 12,5 prosenttiin. Alhaisin työttömyysaste oli Lopella, 5,4 prosenttia.

Asukasmäärä lisääntyi maahanmuuton ansiosta

Lokakuussa Kanta-Hämeen väkiluku nousi 169 626 asukkaaseen. Hämeenlinnan seudulla asukkaita oli 93 826, Riihimäen seudulla 44 144 ja Forssan seudulla 31 656. Väkiluku kasvoi syyskuuhun verrattuna 124 asukkaalla. Kasvu johtui maahanmuutosta, sillä nettomaahanmuutto oli vahvasti positiivinen, 241 henkilöä. Heikon syntyvyyden takia luonnollinen väestö väheni 98 henkilöä. Luonnollinen väestökehitys lasketaan siten, että kuukauden aikana syntyneiden määrästä vähennetään kuolleiden henkilöiden määrä. Lokakuussa Kanta-Hämeessä syntyi 93 vauvaa, kuolleita henkilöitä oli 191 (Kanta-Hämeen elinvoimakatsaus).

1.8 Rahoitus

Valtionosuuksia on tulossa vuodelle 2024 yhteensä 1 388 250 euroa, josta on vähennetty opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet -548 860 euroa. Valtionosuuksien vähennys vuodesta 2023 vuoteen 2024 on -312 110 euroa.

Kunnallisveroa vuodelle 2024 on tulossa 3 588 000 euroa. Yhteisöveroa vuodelle 2024 on tulossa 357 000 euroa. Kiinteistöveroa vuodelle 2024 on tulossa 872 500 euroa. Verot yhteensä ovat noin 4 817 500 euroa.

Pitkäaikaiset lainat ovat vuoden 2022 lopussa n. 2 275 000 euroa ja lyhytaikaiset 1 650 000 euroa eli yhteensä 3 925 000 euroa. Laskua edellisvuoteen on 650 000 euroa.

Kunnan maksuunpannut verot 2014 – 2023 sekä arvio vuodelle 2024		
VUOSI	VEROTULOT	MUUTOS %
2014	7 107 972	-3
2015	7 467 737	5,1
2016	7 441 969	-1
2017	7 580 000	1,2
2018	7 690 000	1,2
2019	7 880 000	2,5
2020	7 891 000	0
2021	7 752 000	-1,76
2022	7 875 000	1,59
2023	4 577 000	- 41,88
2024	4 817 500	5,25

1.9 Talousarvio ja taloussuunnitelma

Kuntalain 110 § mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Humppilan kunnan taseen ylijäämä oli vuoden 2022 lopussa 418 761 euroa. Humppilan kunnan talousarvioesitys vuodelle 2024 on 2 690 euroa alijäämäinen.

Humppilan kunnan strategia 2023-2026 on ylin kunnan toimintaa ohjaava asiakirja ja se luo perustan kunnan johtamiselle ja kehittämiselle. Talousarvion 2024 toiminnan tavoitteet on johdettu strategiasta.

1.10 Talousarvion sitovuus

Käyttötalouden osalta menomäärärahat ovat sitovia valtuustoon nähden kunnanhallitus- ja lautakuntatasolla ja lautakuntaan nähden osastotasolla.

Investointiosa on valtuustoon nähden sitova hankkeittain. Valtuuston hyväksymään talousarvioon sisältyvät investoinnit on toteutettava talousarvion mukaisina ja täsmällisesti valtuuston päättämiin kohteisiin. Määrärahoja ei saa osittainkaan käyttää muihin kohteisiin.

1.11 Investoinnit 2024 ja taloussuunnitelmavuodet 2025 ja 2026

INVESTOINNIT	TA2024	TS2025	TS2026
Kiinteä omaisuus			
Maa- ja vesialueet			
9201 Maa- ja kiinteistöhanke/osto (maanlunastus)	-10 000	-10 000	-10 000
9201 Maa- ja kiinteistöhanke/myynti (tontit)	25 000	25 000	25 000
yhteensä	15 000	15 000	15 000
Talonrakennus/rakennukset			
9315 Talvisen työläismökki -hanke (2023-2024)	-15 000	0	0
9315 Talvisen työläismökki -hankkeen avustus	4 000	0	0
9303 Kirkonkulman yhtenäiskoulu: puukoulun julkisivusaneeraus	-60 000	0	0
9303 Kirkonkulman yhtenäiskoulu: ala-asteen kuulutus- ja lukituslaitteistot	-30 000	0	0
9303 Kirkonkulman yhtenäiskoulu: liikuntasalin valaistuksen uusiminen	-35 000	0	0
9312 Kirjasto: salaojat ja hulevesijärjestelmä	-25 000	0	0
9313 Urheilukentän yleisötilat: huoltorakennus	-400 000	0	0
9313 Urheilukentän yleisötilojen rakentamisen avustus	126 000	0	0
9305 Kunnanvirasto: jäähdytyslaitteistot	0	-35 000	0
9305 Kunnanvirasto: valaistuksen uusiminen	0	-20 000	0
9305 Kunnanvirasto: ikkunoiden uusiminen	0	0	-40 000
yhteensä	-435 000	-55 000	-40 000
Koneet ja kalusto			
9581 Teknisen osaston huoltoajoneuvo	-20 000	0	0
9582 Varavoimalähde aggregaatti	-30 000	0	0
yhteensä	-50 000	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
PUISTOT JA MUUT YLEISET ALUEET			
9424 Mäntyrinteen piha-alueen perusparantaminen	-25000	0	0
9420 Kirkonkulman koulun jääkiekkokaukalon pinnoitus	0	-36 000	0
9436 Harjun alueen kehittäminen -hanke	-40000	0	0
9436 Harjun alueen kehittäminen -hankkeen avustus	12000	0	0
9459 Hulevesiverkoston rakentaminen	-80000	0	0
yht	-133 000	-36 000	0
TIEVALAISTUS			
9411 Teiden valaistus	-80 000	-20 000	0
KAAVATEIDEN RAKENTAMINEN			
9404 Kaavateiden rakentaminen ja peruskorjaus (sis. Puolimatkan alue)	-450 000	-450 000	-100 000
yht	-450 000	-450 000	-100 000
VIEMÄRIVERKKO			
9455 Viemärrakentaminen ja peruskorjaus	-150 000	-150 000	-150 000
9451 VT2 ja VT9 viemärointi (Puolimatkan alue)	-70 000	-30 000	0
yht	-220 000	-180 000	-150 000
Kiinteät laitteet ja rakenteet yhteensä	-883 000	-686 000	-250 000
<hr/>			
kaikki investoinnit yhteensä	-1 353 000	-726 000	-275 000

1.12 Investointierittely

INVESTOINTIERITTELY	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Maa- ja vesialueet, kiinteistöt			
Menot	-10 000	-10000	-10 000
Tulot	25 000	25000	25000
Nettomeno	15 000	15000	15000
TA2024 ja TS2025-26 maa-alueiden myynti (tontit) ja lunastukset (VT2-VT9)			
Talonrakennus			
Menot	-565 000	-55 000	-40 000
Tulot	130 000	0	
Nettomeno	-435 000	-55000	-40000
2024 Talvisen mökki ja urheilukentän huoltorakennus, ala-asteen kuulutus- ja lukituslaitteistot ja liikuntasalin valaistus, puukoulun julkisivuremontti, kirjaston salaojat ja hulevesijärjestelmä. 2025 Kunnanviraston ilmastointilaitteisto ja valaistuksen uusiminen. 2026 kunnanviraston ikkunaremontti.			
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Kaavateiden rakentaminen			
Menot	-450 000	-450000	-100000
Nettomeno	-450 000	-450000	-100000
Tievalaistus			
Menot	-80 000	-20000	0
Nettomeno	-80 000	-20000	0
Puistot ja muut yleiset alueet			
Menot	-145 000	-36 000	0
Tulot	12 000	0	
Nettomeno	-133 000	-36 000	0
2024 Harjun alue, Mäntyrinteen piha-alue ja hulevesiverkosto. 2025 Kirkonkulman koulun kaukalo			
Viemäriverkko			
Menot	-220 000	-180000	-150000
Nettomeno	-220 000	-180000	-150000
Irtain omaisuus			
Menot	-50 000	0	0
Nettomeno	-50 000	0	0
Osakkeet			
Menot	0	0	0
Nettomeno	0	0	0
Investoinnit yhteensä			
Menot	-1 520 000	-751 000	-300 000
Tulot/avustukset	167 000	25000	25000
Nettomeno	-1 353 000	-726000	-275000

1.13 Tuloslaskelma

Virallinen budjetti	Ulkoinen/sisäinen			
TULOSLASKELMA	Tilinp. 2022	Ed.budj 2023	Budj. 2024	Muutos %
Toimintatuotot				
Myyntituotot	334.731	355.560	350.570	-1,4
Maksutuotot	89.369	86.700	80.000	-7,7
Tuet ja avustukset	150.555	79.700	94.200	18,2
Muut toimintatuotot				
Vuokratuotot	1.498.089	1.221.790	1.148.500	-6
Muut tuotot	57.351	50.000	61.500	23
Muut toimintatuotot	1.555.440	1.271.790	1.210.000	-4,9
Toimintatuotot	2.130.094	1.793.750	1.734.770	-3,3
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-2.873.453	-3.091.670	-3.263.210	5,5
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-689.126	-648.130	-667.400	3
Muut henkilösivukulut	-65.343	-83.070	-77.190	-7,1
Henkilösivukulut	-754.470	-731.200	-744.590	1,8
Henkilöstökulut	-3.627.923	-3.822.870	-4.007.800	4,8
Palvelujen ostot				
Asiakaspalvelujen ostot	-8.402.515	-246.180	-301.500	22,5
Muiden palvelujen ostot	-2.327.128	-1.921.540	-1.861.150	-3,1
Palvelujen ostot	-10.729.643	-2.167.720	-2.162.650	-0,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-504.701	-673.540	-535.250	-20,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-504.701	-673.540	-535.250	-20,5
Avustukset				
Avustukset kotitalouksille	-67.678	-60.450	-75.000	24,1
Avustukset yhteisöille	-171.925	-151.200	-166.500	9,1
Avustukset	-239.603	-211.650	-241.500	13,4
Muut toimintakulut				
Vuokratulot	-1.021.901	-751.230	-639.800	-14,8
Muut kulut	-14.284	-5.950	-9.700	63
Muut toimintakulut	-1.036.185	-757.180	-649.500	-14,2
Toimintakulut	-16.138.054	-7.632.960	-7.596.700	-0,5
Toimintakate	-14.007.960	-5.839.210	-5.861.930	0,4
Verotulot	8.168.124	4.577.000	4.817.500	5,3
Valtionosuudet				
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	5.016.819	1.798.980	1.443.270	-19,8
Opetus- ja kultt.toimen rah.lain muk.valtionosuudet	-577.262	-578.620	-548.860	-5,1
Verotulojen menetysten korvaus	1.590.106	480.000	493.840	2,9
Valtionosuudet	6.029.663	1.700.360	1.388.250	-18,4
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	9.882	4.600	33.600	630,4
Muut rahoitustuotot	13.442	1.500	8.400	460
Korkokulut	-55.386	-50.040	-80.600	61,1
Muut rahoituskulut	-217	-100	-100	
Rahoitustuotot ja -kulut	-32.279	-44.040	-38.700	-12,1
Vuosikate	157.548	394.110	305.120	-22,2
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-340.423	-329.350	-310.140	-5,8
Poistot ja arvonalentumiset	-340.423	-329.350	-310.140	-5,8
Tilikauden tulos	-182.875	64.760	-5.020	-105,4
Poistoeron lisäys (+) tai vähennys (-)	2.332	2.330	2.330	
Rahastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	2.978			
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-177.565	67.090	-2.690	-101,8

	Tilinp. 2022	Ed.budj 2023	Budj. 2024	Muutos %
INVESTOINNIT				
Investointimenot				
Muut investointimenot	-316.550	-1.411.000	-1.520.000	7,7
Investointimenot	-316.550	-1.411.000	-1.520.000	7,7
Investointitulot				
Käyttöomaisuuden myynti	7.488	25.000	25.000	
Rahoitusosuudet investointeihin	12.400	151.900	142.000	-6,5
Investointitulot	19.888	176.900	167.000	-5,6
Investoinnit netto	-296.662	-1.234.100	-1.353.000	9,6

1.14 Rahoituslaskelma

	Tilinp. 2022	Ed.budj 2023	Budj. 2024	Muutos %
RAHOITUSLASKELMA				
Toiminnan ja investointien rahavirta				
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	157.548	394.110	305.120	-22,2
Tulorahoituksen korjaukset				
Tulorahoituksen korjaukset	-42.512	-50.000	-50.000	
Tulorahoituksen korjaukset	-42.512	-50.000	-50.000	
Toiminnan rahavirta	115.036	344.110	255.120	-25,4
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-316.550	-1.411.000	-1.520.000	7,7
Rahoitusosuudet investointimenoihin	12.400	151.900	142.000	-6,5
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovut	50.000	75.000	75.000	
Investointien rahavirta	-254.150	-1.184.100	-1.303.000	10
Toiminnan ja investointien rahavirta	-139.114	-839.990	-1.046.380	24,6
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys			-450.000	100
Antolainasaamisten vähennys	62.833	38.000	27.000	-28,9
Antolainauksen muutokset	62.833	38.000	-423.000	-1213
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			450.000	100
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-650.000	-650.000	-650.000	
Lyhytaikaisten lainojen muutos		1.452.000	1.669.380	15
Lainakannan muutokset	-650.000	802.000	1.469.380	83,2
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muut	1.741			
Saamisten muutos	113.900			
Korottomien velkojen muutos	-361.269			
Muut maksuvalmiuden muutokset	-245.628			
Rahoituksen rahavirta	-832.794	840.000	1.046.380	24,6
Rahavarojen muutos	-971.908	10	0	-100
Rahavarat 31.12.	648.190			
Rahavarat 1.1.	1.620.098			
Rahavarojen muutos	-971.908	0	0	

2. TALOUSARVIOKAUDEN TAVOITTEET HALLINNONALOITTAIN

Yleishallinto-osasto, sivistys- ja elämänlaatuosasto sekä tekninen osasto jaetaan edelleen tulosityksiköiksi. Tulosityksiköt huolehtivat tarkoituksenmukaisista ja yhteensopivista tehtäväkokonaisuuksista. Tulosityksikoilla on omat selkeästi määritellyt tehtävät, mitattavat tulostavoitteet sekä vastuu yksikön talouden tasapainosta.

2.1 YLEISHALLINTO-OSASTO

Yleishallinto-osasto jaetaan yleishallintopalveluiden, keskushallinnon, tukipalveluiden, työhyvinvoinnin, elinkeino- ja matkailupalveluiden sekä pajatoiminnan tulosalueisiin.

YLEISHALLINTOPALVELUT

Yleishallintopalveluiden tulosityksiköihin kuuluvat keskusvaalilautakunta, tarkastuslautakunta, kunnanvaltuusto ja kunnanhallitus.

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Vastuuhenkilö: hallintojohtaja

Tulosityksikön alaiset palvelut:

001	EU-vaalit
003	Presidentinvaalit

Perustehtävät

Keskusvaalilautakunnasta, vaalilautakunnista ja vaalitoimikunnista säädetään vaalilaissa. Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on huolehtia vaalien järjestämisestä.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kunnassa vaalisihteerinä toimii teknisen osaston hallintosihteerin.

Palvelusuunnitelma vuodelle

Tammikuussa 2024 ja toisen kierroksen osalta tarvittaessa helmikuussa 2024 järjestetään presidentinvaalit. Lisäksi vuonna 2024 järjestetään EU-vaalit kesäkuussa. Presidentinvaalit ja EU-vaalit järjestetään asianmukaisesti ja täsmällisesti. Kunnan tehtävänä on huolehtia siitä, että äänioikeutettujen äänestysmahdollisuudet vaaleissa ovat riittävät sekä ennakoäänestyksessä että vaalipäivänä.

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Vastuuhenkilö: hallintojohtaja

Tulosityksikön alaiset palvelut:

121 Tilintarkastus

Perustehtävät

Tarkastuslautakunta vastaa ulkoisesta valvonnasta yhdessä tilintarkastajan kanssa.

Tarkastuslautakunta seuraa tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tekee tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi. Tarkastuslautakunta huolehtii, että tilintarkastusta varten on resursoitu tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa.

Tarkastuslautakunta valvoo kuntalain 84 §:ssä tarkoitetun sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta kunnan verkkosivuilla. Tarkastuslautakunta on sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjä.

VALTUUSTO

Tulosityksikön alaiset palvelut:

131 Valtuusto

Perustehtävät

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta, käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa ja siirtää toimivaltaansa hallintosäännön määräyksillä.

Valtuusto päättää:

- 1) kuntastrategiasta
- 2) hallintosäännöstä
- 3) talousarviosta ja taloussuunnitelmasta
- 4) omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta
- 5) liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista
- 6) varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteista
- 7) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista
- 8) palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista
- 9) takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta
- 10) jäsenten valitsemisesta toimielimiin, jollei jäljempänä toisin säädetä
- 11) luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista
- 12) tilintarkastajien valitsemisesta
- 13) tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta
- 14) muista valtuuston päätettäviksi säädettyistä ja määrätyistä asioista.

KUNNANHALLITUS

Vastuuhenkilö: kunnanjohtaja

Tulosityksikön alaiset palvelut:
410 Kunnanhallitus

Perustehtävät

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteuttaminen, hallinnon ja talouden johtaminen ja palvelutuotannon koordinointi.

Valtuuston asettamia tavoitteita noudattaen edistää kuntalaisten taloudellisten ja sosiaalisten elinolojen kehittymistä sekä johtaa kunnan hallintoa ja koordinoida eri sektorien palvelutuotantoa tavoitteena laadukas, kustannustehokas palvelutuotanto.

Panostaa voimakkaasti elinvoiman kehittämiseen ja tuottaa lakisääteiset palvelut sekä turvaa perusturvallisuuden, laadukkaan vapaa-ajan sekä osallistumiseen kannustavan elinympäristön.

Kunnanhallituksen tulee:

- 1) vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta;
- 2) vastata valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta;
- 3) valvoa kunnan etua ja, jollei hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa;
- 4) edustaa kuntaa työnantajana ja vastata kunnan henkilöstöpolitiikasta;
- 5) vastata kunnan toiminnan yhteensovittamisesta;
- 6) vastata kunnan toiminnan omistajaohjauksesta;
- 7) huolehtia kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

Panostetaan kunnan pito- ja vetovoiman lisäämiseen, tunnettuuden ja näkyvyyden edistämiseen, yritysmuutosmyönteisyyteen sekä henkilöstön pysyvyyteen ja työhyvinvointiin. Humppilan yleistä houkuttelevuutta ja markkinointia vahvistetaan ja laajennetaan. Humppilan kunnan edunvalvontaa sekä seudullisesti, maakunnallisesti että valtakunnallisesti johdetaan vahvalla otteella.

Tavoitteena on tuottaa lakisääteiset palvelut, turvata lähipalvelut, perusturvallisuus sekä viihtyisä, virikkeellinen ja osallistumiseen kannustava elinympäristö.

Humppilassa noudatetaan hyvä hallinnon, vakaan talouden sekä laadukkaan ja sujuvan asiakaspalvelun periaatteita, joilla huomioidaan erilaiset asiointitavat ja palveluiden saavutettavuus. Vuonna 2024 kehitetään konsernihallintoa ja vahvistetaan konsernitason johtamista. Humppilan kunnan ja kuntakonsernin omaisuudesta huolehditaan hyvin.

Humppilan 150-vuotisjuhlavuoteen panostetaan merkittävästi, ja kunnan juhlavuotta, jota vietetään 7.12.2023–31.12.2024 eli ylivuotisesti, hyödynnetään merkittävästi kunnan tunnettuuden kasvattamiseksi.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet			
KUNNANHALLITUS			
Päämäärä	Toteutus	Mittari	Tavoitetaso
Humppilassa on hyvä elää ja asua	<p>Viihtyisän, turvallisen ja virikkeellisen elinympäristön ylläpitäminen ja aktiivinen kehittäminen.</p> <p>Asukaskyselyn uusiminen/toteuttaminen</p> <p>Edunvalvonta lähipalveluiden turvaamiseksi ja joukkoliikenteen kehittämiseksi.</p> <p>Vuokrataloyhtiöiden selvityksen jatkotoimenpiteiden toteuttaminen taloyhtiöiden kehittämiseksi.</p>	<p>Asukasmäärän kehitys, tulo- ja lähtömuutto, syntyneet/kuolleet</p> <p>Asukaskyselyn tulokset ja asukastyytyväisyys</p> <p>Lähipalveluiden laatu- taso ja saavutettavuus</p> <p>Juna- ja bussiyhteyksien kehittyminen</p> <p>Vuokrataloyhtiöiden kehittyminen</p>	<p>Humppila tarjoaa viihtyisän, turvallisen ja virikkeellisen ympäristön elämiseen sekä laadukkaat lähipalvelut. Humppila tarjoaa monipuolisia ja edullisia asumismahdollisuuksia luonnon läheisyydessä. Humppilassa on tehokkaat ja toimivat liikenneyhteydet lähiseudulle ja maailmalle. Autojuna-aseman tarveselvitys.</p> <p>Humppilassa jokainen on osa yhteisöä ja hyvinvointiin panostetaan yhteistyötä tehden.</p>
Humppilassa yrittäminen kannattaa	<p>Puolimatkan alueen saavutettavuuden kehittäminen.</p> <p>Yhteistyön lisääminen yrittäjien kanssa. Ulkopuolisten yritysten aktiivinen kontaktointi.</p> <p>Osallistuminen seudullisen elinvoimaohjelman tekemiseen.</p>	<p>Yritysten määrän kehitys</p> <p>Myytyjen yritystonttien määrä</p> <p>Liittymäratkaisujen edistyminen</p> <p>Seudullisen elinvoimaohjelman valmistuminen.</p> <p>Yrittäjäjyhteistyön kehittyminen</p>	<p>Humppila on yritysmönteinen kunta, joka tarjoaa vetovoimaisen ja kilpailukykyisen toimintaympäristön. Humppilassa huomioidaan yrittäjien tarpeet. Humppila houkuttelee toiminnallaan investointeja, jotka edistävät uusien työpaikkojen syntymistä.</p>
Humppilassa tapahtuu	<p>Kunnan brändin ja kotisivujen uudistaminen.</p> <p>Houkutellaan aktiivisella toiminnalla ulkopuolisia tapahtumajärjestäjiä kuntaan. Ollaan esillä medioissa positiivisilla asioilla.</p> <p>Järjestetään runsaasti vuosijuhlatoimintaa 150-vuotisjuhluvuonna</p>	<p>Uusien sivujen valmistuminen ja käyttäjäkokemukset</p> <p>Tapahtumien määrä ja kävijämäärät</p> <p>Humppilan näkyvyys eri medioissa</p> <p>150-vuosijuhlavuoden tapahtumien määrä ja kävijämäärät</p>	<p>Humppila näkyy ja kuuluu positiivisesti eri kanavissa. Humppila on tapahtumarikas. Humppila 150 vuotta -juhlavuotta vietetään näkyvästi ja vahvalla tapahtumasarjalla.</p> <p>Humppilassa on aktiivinen ja osallistava kulttuurielämä. Humppilassa on mahdollisuus monipuoliseen vapaa-ajanviettoon.</p>

Päämäärä	Toteutus	Mittari	Tavoitetaso
Humppilassa henkilöstö viihtyy työssään	<p>Tehdään työhyvinvointi- ja palkitsemisohjelma ja otetaan ne aktiiviseen käyttöön.</p> <p>Uusitaan työhyvinvointikysely.</p> <p>Intranetin rakentaminen henkilöstölle sisäisen tiedottamisen, osallistumisen ja vuorovaikutuksen parantamiseksi.</p>	<p>Työhyvinvointikyselyn tulokset</p> <p>Työhyvinvointi- ja palkitsemisohjelman käyttöönotto</p> <p>Intranetin käyttäjämäärät ja -kokemukset</p>	<p>Humppila huolehtii henkilöstön työhyvinvoinnista, jaksamisesta ja osaamisesta.</p> <p>Työterveyshuollon vastaanotto aloittaa toimintansa kunnantalolla tammikuussa.</p> <p>Humppilassa henkilöstöä arvostetaan ja kannustetaan.</p> <p>Humppilassa on töissä innostunut ja osallistuva henkilöstö.</p>
Humppila pitää huolta taloudesta, työllisyydenhoidosta ja ilmastosta.	<p>Toteutetaan osavuosi-katsaukset ja neljännesvuosiraportointi.</p> <p>TE-2024 uudistuksen käytäntöön vieni.</p> <p>Vahvistetaan kunnan roolia ympäristöystävällisenä, ekologisena kuntana sekä edistetään puhdasta siirtymää</p>	<p>Talousraportointi</p> <p>Seudullisen työllisyyden ekosysteemin valmistuminen</p> <p>Työmarkkinatuen kuntaosuuden ja työttömien määrän kehitys</p> <p>Puhtaan siirtymän ja ekologisten arvojen suunnitelman valmistuminen ja käyttöönotto osana kunnan yleistä johtamista</p>	<p>Talousarviossa pysyminen.</p> <p>Humppilan kunta on valmis vastuun lisääntymiseen työllisyyden edistämässä ja TE-2024 uudistukseen vuoden 2025 alusta.</p> <p>Humppila osallistuu ilmastonmuutoksen torjumiseen ja puhtaan siirtymän edistämiseen.</p>
Työryhmien talous	<p>Vuosijuhlatoimikunnalle ja markkinointityöryhmälle määritellään kunnanhallituksen toimesta vuositasen budjetti talousarvion sisältä.</p>	<p>Talousraportointi kunnanhallitukselle</p>	<p>Vuosijuhlatoimikunta ja markkinointityöryhmä pysyvät kunnanhallituksen määrittelemässä vuosibudjettiraamissa.</p>

KESKUSHALLINTO

Keskushallinnon tulospalvelualueisiin kuuluvat vanhusneuvosto ja muu kunnan toiminta.

Vastuuhenkilö: hallintojohtaja

Tulosityksikön alaiset palvelut:

412	Vanhusneuvosto
416	Nuorisovaltuusto
413	Muu toiminta
411	150 v. juhlavuosihanke

VANHUSNEUVOSTO

Perustehtävät

Vanhusneuvosto on kunnan lakisääteinen pysyvä yhteistyöelin, jonka tehtävänä on varmistaa ja huolehtia kunnan ikääntyneen väestön vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksista.

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

Vanhusneuvosto kokoontuu aktiivisesti ja toimii hyväksytyin toimintasuunnitelman mukaisesti. Painopisteenä vanhusneuvostolla on vuonna 2024 yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisy vapaaehtoistyön ja yhdistys-yhteistyön kautta. Vanhusneuvosto järjestää vanhustenviikon sekä viikoittain iloiset ikäihmiset-päivätoimintaa.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Yhteistyön laajentaminen hyvinvointialueen kanssa, seudullinen yhteistyö eläkeläisjärjestöjen ja paikallisten järjestöjen kanssa. Hyvinvointikoordinaattori toimii vanhusneuvoston sihteerinä ja linkkinä kunnan suuntaan.

NUORISOVALTUUSTO

Perustehtävät

Kuntalain 26 § mukaan kuntien on asetettava nuorisovaltuusto nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi. Nuorisovaltuustoille on annettava mahdollisuus vaikuttaa kaikkien kunnan toimialojen suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan. Nuorisovaltuustot edustavat kunnan nuoria kunnallisessa päätöksenteossa. Demokraattisesti valittujen nuorisovaltuustojen tehtävänä on tuoda nuorten ääni kuuluviin, ottaa kantaa ajankohtaisiin asioihin sekä tehdä aloitteita ja kannanottoja.

Nuorisovaltuustojen tarkoituksena on myös tiedottaa nuoria kunnan päättäjien toiminnasta sekä auttaa nuoria löytämään keinoja vaikuttaa. Lisäksi ne edistävät vuoropuhelua nuorten ja päättäjien välillä ja ottavat nuoret aidosti mukaan yhteiseen päätöksentekoprosessiin. Nuorisovaltuustot myös järjestävät erilaisia tapahtumia, kampanjoita ja tempauksia.

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

Nuorisovaltuuston edustajalla on puhe- ja läsnäolo-oikeus kunnanvaltuustossa, lautakunnissa, Unicefin lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmässä sekä useissa muissa kunnan toimielimissä tai työryhmissä. Nuorisovaltuusto suunnittelee ja järjestää erilaisia tapahtumia nuorisolle yhteistyössä nuori-

riso-ohjaajan kanssa. Nuorisovaltuusto osallistuu Humppila150 -toimintaan ja on mukana järjestämässä juhlatoimintaa.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Nuorisovaltuuston vaalit kaudelle 2025–2026 pidetään loppuvuodesta 2024.

MUU TOIMINTA

Perustehtävät

Muun muassa osuudet Hämeen liitolle, jäsenmaksut Suomen Kuntaliitolle, kuntayhtymien pakolliset jäsen-/tasausmaksuosuudet ja muut yhteistoimintaosuudet.

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

Humppilan kunta on aktiivinen jäsen ja omistaja erilaisissa yhteisöissä, joissa se on mukana.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Toimintaympäristön merkittävimmät muutokset talousarviovuonna 2024 kohdistuvat sosiaali- ja terveyspalvelujen sektorin ja työllisyyssektorin uudistuksiin. Lisäksi toimintaympäristöön vaikuttavat geopolittiset tapahtumat, kuten Suomen Nato-jäsenyyden toteutuminen sekä sota Euroopassa kaikine seurausvaikutuksineen.

150 v. JUHLAVUOSIHANKE

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

Tavoitteena on järjestetää runsaasti vuosijuhlatoimintaa 150-vuotisjuhlavuonna. Tavoitteena on huomioida tapahtumatoiminnassa laajasti Humppilan historian merkittävimmät tapahtumat sekä merkittävät henkilöhahmot.

Humppila 150 vuotta -juhlavuotta vietetään näkyvästi ja vahvalla tapahtumasarjalla. Tapahtumia ja toimintaa järjestetään yhteistyössä yhdistysten sekä muun kolmannen sektorin, vapaaehtoisten sekä yritysten ja Humppilan seurakunnan kanssa. Kunnanhallituksen nimeämä vuosijuhlatoimikunta johtaa käytännön toimintaa sekä juhlavuoden markkinointia ja tapahtumasuunnittelua.

Juhlavuoden myötä Humppilan vetovoima ja pitovoima kasvavat ja juhlavuosi tuo Humppilalle tunnettuutta. Juhlavuoden myötä otetaan käyttöön Humppilan juhlalogot, kuntalippu sekä pystyviiri ja monenlaista juhlavuoden materiaalia.

Juhlavuonna julkaistaan uusi painos vuoden 1929 Humppilan historiikista, sekä käynnistetään uuden historiikin suunnittelu. Lisäksi tuotetaan sekä paperisia että multimediaesitteitä Humppilan kunnasta.

TUKIPALVELUT

Tukipalveluiden tulosalueeseen kuuluvat kunnan taloushallinto, tekstinkäsittely- ja toimistopalvelut, IT-palvelut, sekä siivouspalvelu.

Vastuuhenkilö: hallintojohtaja

Tulosityksikön alaiset palvelut:

441	Kirjanpito ja palkanlaskenta
461	Monistus
462	Postitus
464	ICT-palvelut
465	Tekstinkäsittely
466	Siivouspalvelut

Tukipalveluiden perustehtävät

Tukipalvelut-yksikkö tuottaa nimensä mukaisesti keskitettyjä tukipalveluja kunnan eri toimialoille. Toiminta sisältää yleiset hallinto- ja toimistopalvelut, taloushallinnon palvelut sekä siivous- ja ateriapalvelut kunnan yksiköissä. Toteutuneet kustannukset laskutetaan sisäisenä vuokrana tai vyörytetään osastoille vuoden lopussa.

ICT-palveluihin kuuluvat asiakirjahallinta, tiedonhallinta, tietosuoja ja tietohallintoyhteistyön koordinaatio sekä kunnan yleinen tietoverkko ja sen ylläpito, IT-ohjelmistot ja -laitteet, puhelimet ja -liittymät. Tekstinkäsittely sisältää arkistointipalvelun sekä yleiset toimisto-, neuvonta- ja asiakaspalvelut. Kirjanpito- ja talouspalvelut sisältävät kunnan taloussuunnittelun, kirjanpidon ja taloustilastoinnin sekä palkkahallinnon palvelut. Siivouspalvelu huolehtii päiväkodin, koulujen ja kunnan muiden kiinteistöjen siivouksesta sekä ateriatarjoilusta.

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

ICT-palvelut, kirjanpito- ja talouspalvelut sekä tekstinkäsittely tuotetaan jatkossakin kunnan omana toimintana tehokkaasti ja laadukkaasti. Palkanlaskentapalvelu ostetaan edelleen Jokioisten kunnalta. Uudistetaan kunnan kotisivut ja rakennetaan samalla intranet henkilöstön sisäiseen tiedottamiseen.

Siivouspalvelut tuotetaan omalla henkilökunnalla laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Koulujen ja päiväkodin ruoka ostetaan ostopalveluna, mutta oma henkilöstö hoitaa ruoan esillepanon ja keittiöhuollon. Ateriapalvelut kilpailutetaan vuoden 2024 aikana.

ELINKEINO JA MATKAILU

Elinkeino- ja matkailupalveluiden tulosalueeseen kuuluvat yrityspalvelut, joukkoliikennepalvelut, avustukset yhdistyksille ja yhteisöille, tytäryhtiö-vuokratalojen avustaminen, markkinointi ja kaavoitus.

Vastuuhenkilö: hallintojohtaja

Tulosyksikön alaiset palvelut:

421	Yrityspalvelut
425	Avustukset ja muu kehittäminen
426	Kaavoitus
428	Palveluliikenne
429	Seutuliikenne
430	Syöttöliikenne
438	Vuokratalot/tytäryhtiöt
439	Markkinointi
801	Maataloustoimen hallinto

Perustehtävät

Elinkeino ja matkailun perustehtävät ovat moninaiset ja kuhunkin kustannuspaikkaan erikseen sidotut. Kuitenkin yhteisenä tekijänä on parantaa elinvoimaa, elinkeinojen moninaisuutta sekä matkailun houkuttelevuutta Humppilassa.

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle, toimintaympäristö ja sen muutokset

Yrityspalvelut	Yritysneuvonta ostetaan sopimuksen mukaan Forssan Yrityskehitys Oy:ltä. Humppilan kunta on mukana FYK:n hankesalkussa sekä seudullisen elinvoimaohjelman teossa. Humppilan kunta jatkaa aktiivista vuoropuhelua Humppilan alueen yrittäjien kanssa, sekä kuukausittaisia yrittäjätapaamisia eli Humppilan Yrittäjäkahveja, jotka kunta järjestää yhteistyössä Humppilan Yrittäjät ry:n kanssa. Humppilan kunta panostaa vuorovaikutuksen lisäämiseen kunnan alueen yrittäjien kanssa sekä uusien yritysten saamiseen kuntaan.
Avustukset ja muu kehittäminen	Yhdistysavustuksia myönnetään paikallisille yhdistyksille edellisten vuosien tapaan toimintojen kehittämiseen siten, että raportointia saavutusta toiminnasta kehitetään sekä lisätään kunnan vuoropuhelua yhdistysten kanssa, ja yhdistysten aktiivien mukanaoloa kunnan tapahtumissa kannustimien kautta.
Kaavoitus	Ei erillishankkeita vuodelle 2024, kuitenkin Humppilan kunnan tonttikampanja koskien sekä omakotitalotontteja, että yritystontteja vaikuttaa myös kaavoitustyöhön.
Palveluliikenne	Koulukuljetuksen kanssa järjestetään kattavaa palveluliikennettä Humppilan kunnan sisällä ja lähialueille. Sopimus kilpailutetaan kevään 2024 aikana – optiovuosi 2023 on käytetty.

Seutuliikenne	Seutuliikennepalvelun sopimus päättyy Koivuhuhta Oy:n kanssa toukokuun lopussa 2024. Jatkon suhteen järjestetään kilpailutus ja samalla arvioidaan palvelutarve.
Syöttöliikenne	<p>Käynnistetään kolmivuotinen <i>Jubilee Line</i> -syöttöliikennehanke seudun kuntien yhteistyönä, alkuvuodesta 2024. Yhteistyöhön ovat vuodelle 2024 lähdössä mukaan Humppilan ja Jokioisten kunnat ja mahdollisesti neuvotteluissa mukana oleva Tammelan kunta.</p> <p>Tavoitteena on organisoida kuntayhteistyönä kilpailutettu kolmivuotinen joukkoliikennehanke, joka perustuu bruttohinnotteluun. Hankkeen aikana kuntalaisille hyvin edullisena, jatkuvana linja-autoyhteytenä järjestetään jatkuva syöttöliikenne aamuvarhaisesta iltamyöhään reitillä Tammelan keskusta – Forssa – Jokioisten linja-autoasema – Humppilan juna-asema – Humppilan Lasi, ja toiseen suuntaan.</p> <p>Kolmivuotisella hankkeella kerätään kokemuksia palvelutarpeesta ja joukkoliikenteen käytön lisääntymisestä. Hankkeen syöttöliikenne pyritään käynnistämään vuoden 2024 ensimmäisellä vuosineljänneksellä.</p>
Vuokratalot/tytäryhtiöt	Kunnan vuokrataloyhtiöitä kehitetään taloudellisesti ja toiminnallisesti kestävään suuntaan. Vuokrataloista tehdyn selvityksen toimenpiteitä pannaan toimeen ja seurataan vaikutuksia.
Markkinointi	Humppilan näkyvyyttä edistetään voimakkaalla, näkyvällä ja aktiivisella tiedottamisella sekä merkittävällä määrällä julkilausumia ja muita tiedotteita. Kunnan tunnettuutta ja näkyvyyttä edistetään ja kuntaa markkinoidaan innovatiivisesti.
Maataloustoimen hallinto	Loimaan maaseutupalvelut tuottaa maaseutuelinkeinoviranomaistehtävät ostopalveluna.

TYÖHYVINVOINTI

Vastuuhenkilö: hallintojohtaja

Tulosyksikön alaiset palvelut:

481 Yhteistyötoimikunta ja työsuojelu

483 Hlökunnan TYHY- ja virkistystoiminta

Perustehtävät

Yhteistyötoimikunta toimii yhteistoimintalain (334/2007) mukaisena työnantajan ja henkilöstön edustajista koostuvana yhteistoimintaelimenä. Yhteistyötoimikunnan tehtävänä on myös työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) mukainen työsuojeluyhteistoiminta. Toimikunnan tehtävänä on työn terveellisyyden ja turvallisuuden edistäminen. Työsuojeluvaltuutetuilla on toimikunnan kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeus. Toimikunta tekee tarvittaessa työnantajalle esityksiä, joiden tavoitteena on esimerkiksi parantaa työoloja, kehittää työterveyshuoltoa tai järjestää työsuojelukoulutusta ja työn opastusta. Lisäksi toimikunta osallistuu työkykyä ylläpitävän toiminnan järjestämiseen.

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

Yhteistyötoimikunta kokoontuu neljä kertaa vuodessa käsittelemään sille kuuluvia asioita.

Panostetaan henkilöstön työhyvinvointiin, arvostamiseen ja osallistamiseen sekä tiedottamisen parantamiseen. Valmistellaan vuoden aikana työhyvinvointi- ja palkitsemisohjelma uuden kuntastrategian tavoitteiden pohjalta. Toteutetaan työhyvinvointikysely ja verrataan tuloksia vuoden 2022 tuloksiin. Sisäistä tiedottamista parannetaan intranetin avulla. Koko kunnan henkilöstön työhyvinvointia ja henkilöstön vuorovaikutusta edistävää toimintaa järjestetään kaksi kertaa vuodessa. Keväällä järjestetään kunnan yhteinen virkistyspäivä ja loppuvuodesta pikkujoulut. Henkilöstön käytössä on ePassi-sovellus. Henkilöstöä muistetaan joululahjalla joulukuussa. Työterveyspalvelut ostetaan Terveystalolta.

Kehitetään esimiestyötä, edistetään avointa vuorovaikutusta ja puututaan epäkohtiin. Kehityskeskustelut käydään jokaisen työntekijän kanssa vähintään kerran vuodessa.

PAJATOIMINTA

Vastuuhenkilö: hallintojohtaja

Tulosyksikön alaiset palvelut:

3066 Nuorten työpaja

Perustehtävät

Nuorten työpajatoimintaa toteutetaan vaihtopisteen yhteydessä.

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

Työpajatoiminnan tavoitteena on edistää koulutus- ja työmarkkinoille sijoittumista. Lisäksi tavoitteena on ehkäistä nuorten syrjäytymistä, parantaa elämän- ja arjen hallintaa, vahvistaa osallisuutta sekä yhteisöllisyyttä. Toiminnalla tuetaan ja vahvistetaan nuorten kasvua ja itsenäistymistä sekä sosiaalisia taitoja, ohjataan ja kannustetaan hakemaan opiskelupaikkaa, töitä sekä ottamaan oma elämä hallintaan. Humpilan kunnassa ensisijainen tavoite on tukea nuoria ja pitkäaikaistyöttömiä opiskelu- ja työelämän siirtymävaiheissa sekä varmistaa nuorisotakuun toteutuminen.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Nuorten työpajatoiminta jäi kuntien järjestettäväksi sote-uudistuksessa. Tarvittaessa pajatoimintaa voidaan järjestää ostopalveluna.

2.2 SIVISTYSOSASTO

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Sivistyslautakunta tarjoaa kuntalaisille yksilön ja yhteiskunnan tarpeet huomioonottavaa laadukasta kasvatusta ja koulutusta sekä tasavertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen elinikäiseen oppimiseen. Sivistyslautakunta vastaa sivistystoimen hallintoon, varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, lukiokoulutukseen ja koululaisten iltapäivätoimintaan liittyvistä asioista.

KOKONAISKUVA TOIMIALAN KEHITTÄMISESTÄ VUOSINA 2024-2026

Toimielimen vuosien 2024-2026 tavoitteena on toimivien ja laadukkaiden varhaiskasvatus- ja perusopetuspalveluiden tuottaminen ja tarjoaminen kuntalaisille sekä kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen. Lautakunta tekee tiivistä yhteistyötä kunnan muiden toimielimien kanssa.

Varhaiskasvatuksessa noudatetaan ja toteutetaan valtakunnallista sekä seudullista esiopetus- ja varhaiskasvatussuunnitelmaa ja jokaiselle lapselle laaditaan yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma. Perusopetuksessa noudatetaan ja toteutetaan valtakunnallista sekä seudullista opetussuunnitelmaan.

TALOUSSUUNNITELMA 2024-2026

Yleiset kehittämistavoitteet:

1. yhtenäisen kasvun- ja opinpolun vahvistaminen
2. kestävä kehityksen näkökulman huomioiminen
3. henkilöstön osaamisen vahvistaminen
4. työhyvinvoinnista ja -jaksamisesta huolehtiminen

TALOUSARVIO 2024

Sivistystoimen palveluiden tulee taata tasavertaiset mahdollisuudet kasvaa ja selviytyä yhteiskunnan jäsenenä sekä varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmien mukaisesti huolehtia siitä, että toimialan palvelutaso on tasalaatuista suhteessa valtakunnan muihin kuntiin. Palveluiden tuottamisessa on keskeistä ensisijaisesti palveluiden laadun ja yksilöllisten tarpeiden huomioimiseen kustannustehokkaasti. Lukio-opetus ostetaan Forssan kaupungilta.

VARHAISKASVATUS JA ESIOPETUS

Vastuhenkilö: sivistys- ja hyvinvointijohtaja, varhaiskasvatusjohtaja
Tulosyksikön alaiset palvelut:

2105	Päiväkoti Päivänpaiste/Lintukoto
2125	Perhepäivähoito
2135	Esiopetus
2145	Lasten kotihoidontuki

Perustehtävät

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää sekä tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Varhaiskasvatus kattaa ikävuodet 0-6 eli lapsen elämän ensi vuodet vauvaiästä peruskoulun aloittamiseen asti.

Varhaiskasvatuksella on monia tehtäviä. Varhaiskasvatus esimerkiksi

- tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista
- edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta
- ehkäisee syrjäytymistä
- tukee huoltajia kasvatustyössä ja mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun.

Lisäksi varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa.

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

Humppilan kunnan varhaiskasvatuspalvelut tarjoavat lapsille turvallista, yksilöllistä ja lapsen ikätasoa ja henkilökohtaisia tarpeita vastaavaa kasvatusta, opetusta ja huolenpitoa. Turvallisessa ja hyväksyvässä ilmapiirissä tuemme lapsen kodin kasvatustehtävää. Tavoitteena on kasvattaa lapsesta yhdessä lapsen huoltajien kanssa omatoiminen, hyvän itsetunnon omaava ja toisten kanssa toimeentuleva persoona, joka kunnioittaa kotiseutuaan ja juuriaan. Varhaiskasvatuksessa pyritään edistämään lasten ja perheiden hyvinvointia osallisuuden kautta. Varhaiskasvatuksessa lapsuus nähdään arvokkaana osana elämää ja kukin lapsi on omana persoonallisuutenaan tärkeä ja merkittävä.

Talousarviovuosi 2024:

- **Varhaiskasvatuksen kolmitasoisen tuen, tukitoimien ja tuen mallien vahvistaminen**
  - o varhaiskasvatuksen erityisopettajan rekrytointi toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen
  - o lakisääteisen kolmitasoisen tuen kehittäminen ja vakiinnuttaminen varhaiskasvatuksessa mm. järjestämällä koulutusta henkilökunnalle
- **Henkilöstö**
  - o viiden määräaikaisen varhaiskasvatuksen lastenhoitajan työsuhteen muuttaminen toistaiseksi voimassa olevaksi työsuhteeksi
  - o kokoaikaisen määräaikaisen varahenkilön palkkaaminen vuodelle 2024 (Vuorohoidon tarve lisääntynyt, henkilökunnassa vajausta aamupäivisin. Varhaiskasvatustaloukseen 1.8.2021 alkaen tullut muutos ei mahdollista henkilöstömäärästä poikkeamista edes tilapäisesti)

- määräaikaisen perhepäivähoitajan työsuhteen muuttaminen toistaiseksi voimassa olevaksi työsuhteeksi
  - varaudutaan tarvittaessa yhden määräaikaisen perhepäivähoitajan palkkaamiseen
  - Lintukodon yksikön varaudutaan tarvittaessa kahden määräaikaisen työntekijän palkkaamiseen (varhaiskasvatuksen lastenhoitaja ja varhaiskasvatuksen opettaja)
- **Lasten tasavertaisen oppimisen edellytysten tukeminen**
    - sähköisten oppimisolustojen hyödyntäminen hankkimalla edelleen kalustoa varhaiskasvatuksen käyttöön
    - varhaiserityiskasvatuksen palveluiden hankkiminen ostopalveluna, mikäli varhaiskasvatuksen erityisopettajaa ei saada rekrytoitua
  - **Humppila-lisän käyttöönotto**
    - otetaan käyttöön lasten kotihoidon tuen Humppila-lisä (150 euroa/kk)

Taloussuunnitelmavuodet 2024-2026:

- Varaudutaan toisen varhaiskasvatusryhmän perustamiseen Lintukodon yksikköön
- Varhaiskasvatuksen erityisopetuksen järjestämisen vakiinnuttaminen
- Sähköisten palvelujärjestelmien ja sähköisten palvelujen käytön lisääminen
- Henkilöstörakenteen muutos opettajapainotteiseksi vuoteen 2030 mennessä (lakimuutos)
  - yhden varhaiskasvatuksen lastenhoitajan toimen muuttaminen varhaiskasvatuksen opettajan toimeksi 2024
  - kolmen varhaiskasvatuksen lastenhoitajan toimen muuttaminen varhaiskasvatuksen opettajan toimeksi 2025

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet			
VARHAISKASVATUS			
Päämäärä	Toteutus	Mittari	Tavoitetaso
Yhtenäisen kasvun ja opinpolun vahvistaminen	Tiedonsiirto lapsen vaihtaessa ryhmää Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö Varhaiserityiskasvatuksen tarpeeseen vastaaminen	Siirtopalaveri varhaiskasvatuksen /esiopetuksen opettajat Esi- ja alkuopettajien tapaamiset Esioppilaiden tutustuminen kouluun Kolmitasoisen ja -portaisen tuen toteuttaminen	Kaikkien ryhmää vaihtavien siirtopalaverit pidetään Tapaamisia vähintään 3 vuodessa Esioppilaiden kouluviikko keväällä Varhaiskasvatuksen erityisopettajan rekrytointi
Kestävän kehityksen ja taloudellisen näkökulman huomioiminen	Hankintojen kriittinen tarkastelu Kestävän kehityksen suunnitelman mukaisen toiminnan jatkaminen	Hankintoja tehdään talousarvion raamien puitteissa huomioiden kestävän kehityksen näkökulman Sekajätteiden määrän vähentyminen ja energian säästäminen	Talousarvion toteuttaminen suunnitellusti Kaikki sitoutuvat toimimaan suunnitelman mukaan
Henkilöstön osaamisen vahvistaminen	Ammatillisen osaamisen vahvistaminen osallistumalla koulutuksiin Olemassa olevan osaamisen hyödyntäminen	Koulutuksiin osallistumisen määrä Henkilökunnan sisäinen koulutus	Mahdollistetaan osallistuminen koulutuksiin Koulutuksista saatu informaatio siirtyy työyhteisön sisällä
Työhyvinvoinnista ja jaksamisesta huolehtiminen	Varhaiskasvatuksen tyhy-ryhmän toiminta Riittävän henkilöstöresurssin turvaaminen	Tyhy-ryhmä suunnittelee työhyvinvointia ylläpitävää toimintaa työyhteisölle n. 2/vuosi Riittävästi henkilökuntaa vs. lapsimäärät	Koko varhaiskasvatuksen henkilöstö pystyy osallistumaan toimiin Päiväkotikohtaiset suhdelluvut pysyvät lain edellyttämällä tasolla

PERUSOPETUS

Vastuuhenkilö: sivistys- ja hyvinvointijohtaja
Tulosyksikön alaiset palvelut:

3012 Kirkonkulman koulu
3011 Koululaisten iltapäivätoiminta
3014 Erityiskoulut

hankkeet

3017 Forssan seudun oppilaanohjauksen kehittämishanke

Perustehtävät

Perusopetus on koulutusjärjestelmän kivijalka ja samalla osa esiopetuksesta alkavaa kasvun- ja opinpolkua. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Se antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.

Jokaisella perusopetusta antavalla koululla on opetus- ja kasvatustehtävä. Tämä tarkoittaa oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemista yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestävää elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

Opetuspalveluiden tavoitteena on edistää kuntalaisten hyvinvointia tarjoamalla laadukasta opetuspalvelua. Palvelusuunnitelman keskeiset painopisteet vuosille 2024-2026 ovat yhtenäiskoulun toimintakulttuurin edelleen kehittäminen sekä osallisuuden ja yhteisöllisuuden luominen. Palvelusuunnitelman vuosina keskitytään tiimityön kehittämiseen sekä kolmiportaisen tuen asettamien haasteiden ratkaisemiseen. Opetustoimi tekee tavoitteiden toteuttamiseksi tiivistä yhteistyötä varhaiskasvatuksen sekä elämänlaatuosaston kanssa. Oppimisympäristöä kehitetään ja uudistetaan vastaan tämän päivän opettamisen ja osaamisen tavoitteita.

Talousarviovuosi 2024:

- **Perusopetuksen kolmiportaisen tuen, tukitoimien ja tuen mallien vahvistaminen**
  - o yksilöllisen tuen ryhmän toiminnan jatkaminen ja toiminnan kehittäminen
  - o koulutettujen Nepsy-valmentajien hyödyntäminen kolmiportaisen tuen muotona yhdessä Ypäjän kunnan kanssa
  - o uuden poissaolo- ja kouluun kiinnittymisen -mallin käyttöönotto
- **Oppimisympäristöjen kehittäminen ja uudistaminen vastaamaan tämän päivän opetuksen ja osaamisen tarpeita**
  - o TVT-strategian laatiminen ja hyväksyminen
  - o digitaalisten oppimisympäristöjen uudistaminen ja digitaitojen vahvistaminen
- **Kaluston kunnossa pitäminen ja uusiminen**
  - o koulun pulpettien uusimisen aloittaminen

- Henkilöstö

- luokanopettajan toimen jatkaminen määräaikaisesti 1.8.2024-31.7.2025 (nykyinen sopimus 1.8.2023-31.7.2025)
- luokanopettajan toimen jatkaminen määräaikaisesti 1.8.2024-31.7.2025 (nykyinen sopimus 1.8.2023-31.7.2025)
- luokanopettajan toimen jatkaminen määräaikaisesti 1.8.2024-31.7.2025 (nykyinen sopimus päättyy 31.7.2024)
- luokanopettajan toimen vakinaistaminen 1.8.2024 alkaen (täytetty määräaikaisesti 1.6.2024 asti)
- kouluohjaajan tehtävän vakinaistaminen 1.1.2024 alkaen (täytetty määräaikaisesti 31.12.2023 asti, luokat 7-9)
- henkilökohtaisen avustajan määräaikainen tehtävä lukuvuodelle 2024-2025 (nykyinen sopimus päättyy 1.6.2024)
- henkilökohtaisen avustajan määräaikainen tehtävä lukuvuodelle 2024-2025 (nykyinen sopimus päättyy 1.6.2024)
- kouluohjaajan määräaikainen tehtävä lukuvuodelle 2024-2025 (viittomakieli, nykyinen sopimus päättyy 1.6.2024)
- viittomakielen tulkin määräaikainen tehtävä lukuvuodelle 2024-2025 (nykyinen sopimus päättyy 1.6.2024)

Taloussuunnitelmavuodet 2024-2026:

- Perusopetuksen kolmiportaisen tuen, tukitoimien ja tuen mallien vakiinnuttaminen
- yksilöllisen tuen ryhmän toiminnan kehittäminen ja nepsy-valmentajien hyödyntäminen
- Oppimisympäristöjen kehittäminen ja uudistaminen vastaamaan tämän päivän opetuksen ja osaamisen tarpeita
- tiimityön vahvistaminen ja kehittäminen
- opettajien ammatillisen osaamisen vahvistaminen päivittyvän opetussuunnitelman tarpeisiin

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet			
PERUSOPETUS			
Päämäärä	Toteutus	Mittari	Tavoitetaso
Yhtenäisen kasvun ja opinpolun vahvistaminen	Esi- ja alkuopetuksen yhteistyön kehittämisen jatkuu	Yhteistyötapaamisten määrä	Vähintään kolme (3) yhteistyötapaamista
	Tiimityöskentelyn vahvistaminen ja kehittäminen	Tiimien määrä ja suunnitelmallinen toiminta	Toimiva tiimityö
	Opetussuunnitelman tavoitteiden aktiivinen toteuttaminen	Ys-ajan käyttö opetussuunnitelman yhteiseen läpi käymiseen	Laadukas perusopetus
	TVT-strategian käyttöönotto	Laadittu strategia	TVT-ympäristön vastaaminen nykypäivän tarpeita
	Nepsy valmiuksien parantaminen	Koulutetut nepsyvalmentajat	Valmistuneet nepsyvalmentajat
Kestävän kehityksen ja taloudellisen näkökulman huomioiminen	Hankintojen kriittinen tarkastelu	Hankintoja tehdään talousarvion raamien puitteissa huomioiden kestävän kehityksen näkökulman	Talousarvion toteuttaminen suunnitellusti
	Kestävän kehityksen suunnitelman laatiminen	Laadittu suunnitelma	Kaikkien sitouttaminen toimimaan suunnitelman mukaisesti
	Hankkeiden hyödyntäminen	Hankehaut	Saadut avustuspäätökset
Henkilöstön osaamisen vahvistaminen	Ammatillisen osaamisen vahvistaminen osallistumalla koulutuksiin	Koulutuksiin osallistumisen määrä	Mahdollistetaan osallistuminen koulutuksiin
	Olemassa olevan osaamisen hyödyntäminen	Henkilökunnan sisäinen koulutus	Koulutuksista saatu informaatio siirtyy työyhteisön sisällä
Työhyvinvoinnista ja jaksamisesta huolehtiminen	Kehityskeskusteluiden pitäminen	Toteutuneet kehityskeskustelut	Kehityskeskusteluiden toteuttaminen 100%
	Tyhy-toiminnan aktiivinen järjestäminen	Tyhy-päivät 2 kertaa vuodessa	Toteutuneet tyhy-päivät
	Tiimityöskentelyn vahvistaminen ja kehittäminen	Tiimien suunnitelmallinen toiminta	Toimiva tiimityö

LUKIO- JA AMMATILLINEN KOULUTUS

Vastuuhenkilö: sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Tulosyksikön alaiset palvelut:

3031 Forssan yhteislyseo ja muut lukiot
3033 Ammatillinen oppilaitos

Perustehtävät

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja menestyksekkäästi. Lukioaikana opiskelija kartuttaa olennaista ihmistä, kulttuureja, luontoa ja yhteiskuntaa koskevaa tietoa ja osaamista. Lukio-opetus harjaannuttaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia työelämään ja työhön.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä. Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan ja elinikäiseen oppimiseen.

Ammatillisen koulutuksen tehtävänä on kohottaa väestön ammatillista osaamista, kehittää työelämää ja vastata sen osaamistarpeisiin sekä edistää työllisyyttä ja yrittäjyyttä sekä tukea elinikäistä oppimista. Tavoitteena on, että opiskelijat saavat ammatillisen perustutkinnon edellyttämän osaamisen ja ammattitaidon sekä valmiuksia yrittäjyyteen.

Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on, että opiskelija sijoittuu koulutuksen jälkeen joko työelämään tai jatko-opintoihin. Ammatillinen tutkintoon johtava koulutus antaa opiskelijoille valmiudet sekä kelpoisuuden jatkaa opintoja ammattikorkeakoulussa, tiede- ja taidekorkeakouluissa ja yliopistoissa.

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

Humppilan kunta ei tuota itse lukiokoulutusta eikä ammatillista koulutusta. Lukiokoulutuksen osalta tehdään yhteistyötä lähialueen kuntien kanssa.

2.3 ELÄMÄNLAATUOSASTO

ELÄMÄNLAATULAUTAKUNTA

Elämänlaatulautakunta tarjoaa kuntalaisille yksilön ja yhteiskunnan tarpeet huomioonottavaa laadukasta kirjasto-, kulttuuri-, vapaa-aika- ja liikuntapalveluita sekä nuorisotoimintaa ja vapaata sivistystä sekä tasavertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen elinikäiseen oppimiseen, alueellisesta kulttuurista nauttimiseen sekä liikunnan harrastamiseen. Elämänlaatulautakunta vastaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä.

Elämänlaatuosasto jaetaan vapaan sivistystyön, kirjasto- ja kulttuuripalveluiden, liikuntatoiminnan, nuorisotoiminnan sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tulosalueisiin.

Kokonaiskuva toimialan kehittämisestä ja tulosalueiden palvelukuvaus vuosina 2024-2026

Toimielimen vuosien 2024-2026 tavoitteena on toimivien ja laadukkaiden elämänlaatu- ja palveluiden tarjoaminen kuntalaisille sekä kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Lautakunta tekee tiivistä yhteistyötä kunnan muiden toimielimien sekä alueella toimivien yhdistysten ja yritysten kanssa. Tärkeänä tehtävänä on toimielimen tulosalueiden yhteistyön kehittäminen, osaamisen hyödyntäminen ja lisääminen sekä toimintakulttuurin kehittäminen. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen osalta keskeisenä yhteistyökumppanina on Kanta-Hämeen hyvinvointialue.

TALOUSSUUNNITELMA 2024-2026

Yleiset kehittämistavoitteet:

5. kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
6. kestävä kehityksen näkökulman huomioiminen
7. osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen ja kehittäminen
8. työhyvinvoinnista ja -jaksamisesta huolehtiminen sekä osaamisen vahvistaminen

VAPAA SIVISTYSTYÖ

Vastuuhenkilö: sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Tulosyksikön alaiset palvelut:

3023 Jokiläänin kansalaisopisto
3024 Lounais-Hämeen musiikkiopisto

Perustehtävät

Vapaan sivistystyön tarkoituksena on elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta edistää ihmisten monipuolista kehittymistä ja järjestää yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Olennaista vapaassa sivistystyössä on, että koulutukseen hakeutuminen on avointa kaikille.

Jokiläänin kansalaisopisto on Jokioisten, Humppilan ja Ypäjän kuntien omistama ja ylläpitämä yleissivistävä oppilaitos, jonka toiminta-alueen omistajakunnat yhdessä muodostavat. Opiston perustana on omistajakuntien keskinäinen sopimus. Kansalaisopiston toiminnan kehittämi-

seen ja suunnitteluun on nimetty johtokunta, jossa Humppilan kunnalla on kaksi jäsentä. Kansalaisopiston hallinnosta vastaa Jokioisten vapaa-aikalautakunta.

Kansalaisopistojen tehtävänä on vastata alueellisiin ja paikallisiin sivistystarpeisiin ja tarjota mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. Kansalaisopistot vastaavat suuresta osasta taiteen perusopetusta. Kansalaisopiston toiminta on osa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Lounais-Hämeen musiikkiopisto on valtionapua saava oppilaitos, joka järjestää taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaista opetusta ensisijaisesti lapsille ja nuorille. Toimintaamme määrittelevät laki (633/1998) ja asetus (813/1998) taiteen perusopetuksesta sekä opetushallituksen määräykset opetussuunnitelman perusteiksi.

Musiikkiopisto on aloittanut toimintansa vuonna 1965 Forssan musiikkikouluna. Nykyään opisto on alueellinen toimija, joka huolehtii laadukkaasta musiikkikasvatuksesta tarjoamisesta maakunnassa yhdessä yhteistyökuntiensa Humppila, Jokioinen, Koski, Somero, Tammela, Urjala ja Ypäjä kanssa. Monipuolista soitinopetusta järjestetään pääasiassa Forssassa Kehrämmön toimipisteessä ja muutamassa soittimessa myös Somerolla. Alle kouluikäiset lapset voivat osallistua musiikkileikkikoulutoimintaan Forssan lisäksi Humppilassa, Jokioisilla, Koijärvellä, Tammelassa ja Urjalassa.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Jokiläänin kansalaisopiston sopimus kuntien välillä on päivitetty vuoden 2022 alusta. Sopimuksessa on kansalaisopistolle nimetty johtokunta kehittämään opiston toimintaa. Humppilan kunnalla on kaksi jäsentä johtokunnassa. Johtokuntatyön kehittäminen jatkuu edelleen.

Musiikkiopiston toiminta on pysynyt ennallaan. Humppilan kunta ostaa opistopalveluita 20 000 eurola.

Talousarviovuosi 2024:

- Jokiläänin kansalaisopisto
  - o kansalaisopiston johtokunnan toiminnan kehittäminen
  - o näkyvyyden lisääminen Humppilassa
- Musiikkiopisto
  - o musiikkiopistotoiminnan jatkaminen nykyisellä tasolla.

KIRJASTO- JA KULTTUURIPALVELUT

Vastuuhenkilö: sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Tulosityksikön alaiset palvelut:

3051 Kirjastotoimi

3055 Kulttuuritoimi

3057 Kulttuuritapahtumat

hankkeet

3056 Taukotila – kohta ja vaikuta demokraattisesti (Louna-kirjastojen yhteinen hanke)

KIRJASTOTOIMI

Perustehtävät

Kirjaston tehtävänä on edistää kuntalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja kulttuurin harrastamiseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen, elinikäiseen oppimiseen ja kehittämiseen sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. (Kirjastolaki 1492/2016 ja kulttuurilaki 728/1992).

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

Kirjaston toiminnan mittareina käytetään vuosilainauksen ja kirjaston käyttäjien määrää sekä hankintojen, tapahtumien ja käyttäjäkoulutuksen kokonaismäärää. Hankintojen määrä on verrannollinen vuosittaiseen aineistomäärärahaan, mikä puolestaan vaikuttaa lainauslukuihin. Lainausten, tapahtumien ja käyttäjäkoulutuksen määrää pyritään kasvattamaan ja kirjastosta tehdään kuntalaisten olohuone. Omatoimikirjaston myötä kirjaston aukioloajat laajenevat merkittävästi. Hyvinvoiva ja ammatitaitoinen kirjastohenkilökunta takaa palveluiden korkean tason. Kirjasto järjestää kaikille avoimia, monipuolisia ja laadukkaita yleisötapahtumia omana tuotantona sekä osallistuu kunnan muiden toimijoiden järjestämiin tilaisuuksiin/tapahtumiin.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Talousarviovuosi 2024:

- **Kirjaston aineiston kehittäminen ja uudistaminen huomioiden kuntalaisten toiveet**
  - o kirjaston aineiston uusiminen kuunnellen kuntalaisten toiveita
- **Kirjaston toiminnan kehittäminen, järjestettyjen tapahtumien lisääminen ja omatoimikirjaston toiminnan vakiinnuttaminen tavoitteena lainausmäärien kasvattaminen ja osallisuuden lisääminen**
  - o kirjaston järjestämien tilaisuuksien lisääminen
  - o omatoimikirjaston toiminnan vakiinnuttaminen
  - o lainausmäärien nostaminen ja lukemaan innostaminen

- **Valtakunnalliseen ekirjasto-hankkeeseen osallistuminen**
  - o Humppilan kirjasto osallistuu yhdessä muiden Louna-kirjastojen kanssa ekirjasto-hankkeeseen. Hankkeen kautta kirjastojen e-aineisto tulee lainattavaksi ympäri Suomen
- **Louna-kirjasto yhteistyön jatkaminen**
  - o Louna-kirjasto yhteistyön kehittäminen ja jatkaminen
  - o Taukotila-hankkeen loppuun saattaminen
- **Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen**
  - o osallistutaan aktiivisesti kunnan hyvinvointityön organisoimiseen muutostilanteessa

Taloussuunnitelmavuodet 2025-2026:

- Kirjaston aineiston pitäminen laadukkaana, monipuolisena ja uudistuvana
- Omatoimikirjaston kautta kirjaston käytön lisääminen ja lainausmäärien nostaminen sekä lukemaan innostaminen
- Kirjaston toiminnan yleinen kehittäminen ja yhteistyö muiden Louna-kirjaston kanssa
- Lukemiseen kannustavan toimintamallin kehittäminen

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet			
KIRJASTOTOIMI			
Päämäärä	Toteutus	Mittari	Tavoitetaso
Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	<p>Monipuolisten tapahtumien järjestäminen Louna-kirjastojen yhteistyötä sekä omana toimintana.</p> <p>Kulttuurikasvatussuunnitelman päivittäminen yhdessä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa.</p> <p>Monipuolinen ja uudistuva aineisto.</p> <p>Lukemisen ja lukuharrastamisen edistäminen.</p>	<p>Kirjaston tapahtumat ja tilaisuudet. Tapahtumiin ja tilaisuuksiin osallistujien määrän seuranta.</p> <p>Päivitetty kulttuurikasvatussuunnitelma.</p> <p>Lainausmäärien kasvattaminen. Aineiston monipuolisuus.</p>	<p>Tapahtumat/ tilaisuudet 4 kpl.</p> <p>Jatkuva aineiston uudistaminen talousarvion puitteissa.</p> <p>Säännölliset kirjavinkkaukset ja kirjastovierailut varhaiskasvatuksen väelle ja koulu- luokille.</p> <p>Lukupiiri toimintaa eri ikäisille kuntalaisille.</p>

KIRJASTOTOIMI			
Päämäärä	Toteutus	Mittari	Tavoitetaso
Kestävän kehityksen näkökulman huomiointi	<p>Palveluiden järjestäminen kustannus tehokkaasti.</p> <p>Huomioidaan mahdolliset avustukset aineistohankinnoissa yhdessä Louna-kirjastojen kanssa.</p> <p>Aktiivinen yhteistyö Louna-kirjastojen kanssa.</p> <p>Valtakunnalliseen eKirjasto-hankeeseen osallistuminen.</p>	<p>Palvelut järjestetään talousarvion antamissa raameissa.</p> <p>Osallistutaan Louna-kirjastojen yhteistyökokouksiin.</p> <p>eKirjasto-hankkeen käynnistyminen.</p>	<p>Talousarviossa pysyminen.</p> <p>Aktiivinen osallistuminen Louna-kirjastojen kokouksissa.</p> <p>Uusien yhteistyömuotojen kehittäminen.</p> <p>Käytössä oleva valtakunnallinen eKirjasto-aineisto.</p>
Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen ja kehittäminen	<p>Kuntalaisten tarpeiden ja ideoiden hyödyntäminen tapahtumien järjestämisessä.</p> <p>Aineistohankinnoissa huomioidaan kuntalaisten toiveet.</p> <p>Osallistuminen Louna-kirjastojen yhteiseen Taukotila – kohtaa ja vaikuta demokraattisesti -hankeeseen.</p>	<p>Järjestetään kysely kirjaston käyttäjille heidän toiveista kirjaston tapahtumien osalta.</p> <p>Huomioidaan asiakkaiden toiveet aineistohankinnoissa.</p> <p>Järjestetään hankkeen edellyttämää toimintaa.</p>	<p>Kysely kirjaston toiminnasta.</p> <p>Kirjastoilla järjestetään vuoden ainakin vähintään 3 tilaisuutta tai tapahtumaa.</p> <p>Järjestetään vuoden 2024 aikana ainakin yksi Erätaukokeskustelu.</p>
Työhyvinvoinnista ja -jaksamisesta huolehtiminen sekä osaamisen vahvistaminen	<p>Kehityskeskusteluiden pitäminen vuosittain.</p> <p>Ammatillisen osaamisen vahvistaminen koulutuksiin osallistumalla.</p> <p>Työtilojen uudistaminen.</p> <p>Yhteistyö Louna-kirjastojen kanssa.</p> <p>Tyky-toiminnan aktiivinen kehittäminen ja järjestäminen.</p>	<p>Kehityskeskusteluiden pitäminen.</p> <p>Osallistutaan koulutuksiin talousarvion sallimissa puitteissa ja tarpeen mukaan.</p> <p>Uudistetaan ”varastohuone” työtilaksi.</p> <p>Osallistutaan Louna-kirjastojen kokouksiin.</p> <p>Järjestetään elämänlaatuosaston henkilöstölle tyky-päivä.</p>	<p>Kehityskeskustelut pidetty 100 %.</p> <p>Toimialan työntekijä osallistuu vähintään yhteen (1) koulutukseen.</p> <p>”Varastohuoneen” uudistaminen ja kalustaminen.</p> <p>Aktiivinen osallistuminen Louna-kirjastojen kokouksissa.</p> <p>Tyky-päivän järjestäminen.</p>

KULTTUURITOIMI

Perustehtävät

Kulttuuripalveluiden tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa, joka tukee ihmisten mahdollisuuksia luovaan ilmaisuun ja toimintaan sekä kulttuurin ja taiteen tekemiseen ja kokemiseen, edistää kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen, vahvistaa väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä kulttuurin ja taiteen keinoin, luoda edellytyksiä paikallisen ja alueellisen elinvoiman kehittymiselle ja sitä tukevalle luovalle toiminnalle kulttuurin ja taiteen keinoin. Tavoitteiden toteuttamisen lähtökohtina ovat demokratia, asukaslähtöisyys, tasa-arvo, kestävä kehitys sekä kulttuurinen moninaisuus ja vuoropuhelu. (kulttuurilaki 166/2019).

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

Kulttuuripalveluilla vahvistetaan kunnan kulttuuritoiminnan edellytyksiä yhdessä alueen yhdistysten kanssa sekä kehitetään museotoimintaa. Kulttuurikasvatussuunnitelman päivittäminen yhdessä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa. Kehitetään kunnan viestintää ja perustetaan kirjastolle matkailuinfo. Kehitetään kunnan museotoimintaa.

Talousarviovuosi 2024:

- **Kulttuuritoiminnan lisääminen, vakiinnuttaminen sekä erilaisten yleisötapahtumien järjestäminen ja kuntalaisten osallisuuden lisääminen**
  - o monipuolisten kulttuuritilaisuuksien järjestäminen eri ikäisille kuntalaisille
  - o Humpilla 150 v. juhlavuoden tapahtumien järjestäminen poikkihallinnollisesti
- **Kulttuurikasvatussuunnitelman päivittäminen**
  - o Kulttuurikasvatussuunnitelman päivittäminen yhdessä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa
- **Humpappaan kehittäminen kunnan julkisena tiedotteena ja matkailuinfon perustaminen**
  - o kehitetään Humpappaa edelleen ja otetaan käyttöön Issuu-alusta
  - o perustetaan matkailuinfo kirjastolle ja suunnitellaan matkailun edistämistä
- **Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen**
  - o osallistutaan aktiivisesti kunnan hyvinvointityön organisoimiseen muutostilanteessa
  - o ohjattu välituntitoiminta

Taloussuunnitelmavuodet 2025-2026:

- Kulttuuritoiminnan lisääminen, vakiinnuttaminen sekä kehittäminen ja kuntalaisten osallisuuden lisääminen
- Päivitetyn kulttuurikasvatussuunnitelman jalkauttaminen osaksi arkea
- Verkostoituminen seudullisesti, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti eri kulttuuritoimijoiden ja järjestöjen kautta

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet			
KULTTUURITOIMI			
Päämäärä	Toteutus	Mittari	Tavoitetaso
Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	<p>Kulttuurikasvatussuunnitelman päivittäminen yhdessä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa.</p> <p>Kulttuuritapahtumien järjestäminen ja mukana oleminen muiden järjestämissä tilaisuuksissa.</p> <p>Museotoiminnan kehittäminen ja museoiden ylläpitäminen.</p> <p>eMuseo-toiminnan kehittäminen ja lisääminen.</p> <p>Ohjattu välituntitoiminta.</p>	<p>Päivitetty kulttuurikasvatussuunnitelma.</p> <p>Kulttuuritoimen järjestämät tapahtumat ja tilaisuudet.</p> <p>Yhdistysiltojen järjestäminen.</p> <p>Kauppilan perinnetilan ja Talvisen työläismökin aukipitäminen.</p> <p>Säännöllinen ohjattu välituntitoiminta koulu-laisille.</p>	<p>Tapahtumia/tilaisuuksia 4.</p> <p>Yhdistysillat 3.</p> <p>Kauppilan perinnetila ja Talvisen työläismökki auki kesäsunnuntaisin.</p> <p>Kunnan museot kirjattuna eMuseo-alustalle.</p> <p>Säännöllinen ohjattu välituntitoiminta koulu-laisille.</p>
Kestävän kehityksen näkökulman huomiominen	<p>Palveluiden järjestäminen kustannus tehokkaasti.</p> <p>Yhteistyö eri toimintojen kanssa ja kesken.</p> <p>Hankkeiden hyödyntäminen.</p> <p>Kauppilan perinnetilan ja Talvisen työläismökin kunnostamisen jatkaminen.</p> <p>Kauppilan perinnetilan aineiston luetteloinnin jatkaminen hankeavustuksen turvin.</p> <p>Matkailun edistäminen</p>	<p>Toiminnan järjestäminen talousarvion raameissa.</p> <p>Haetaan museoviraston avustusta Kauppilan perinnetilan ja Talvisen työläismökin kunnostamiseen.</p> <p>Haetaan museoviraston avustusta Kauppilan perinnetilan aineiston luetteloinnin jatkamiseen.</p> <p>Matkailuinfon perustaminen.</p> <p>Vapaaehtoisuuteen perustuvan matkaopas toiminnan kehittämisen.</p>	<p>Talousarviossa pysyminen.</p> <p>Hankehakemukset museovirastolle.</p> <p>Myönteisten hankehakemuspäätösten saaminen.</p> <p>Matkailuinfon perustaminen.</p> <p>Vapaaehtoisten matkoppaiden löytyminen.</p>

Päämäärä	Toteutus	Mittari	Tavoitetaso
Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen ja kehittäminen	<p>Yhdistysyhteistyön kehittäminen.</p> <p>Tilojen järjestäminen kuntalaisten kokouksille.</p> <p>Kulttuurikyselyn laatiminen.</p> <p>Seudullisen Taukotila – vaikuta ja kohtaa demokraattisesti - hankkeen hyödyntäminen.</p>	<p>Yhdistysiltojen järjestäminen.</p> <p>Yhdistystilan hankinta.</p> <p>Laadittu kulttuurikysely.</p> <p>Taukotila-hankkeeseen osallistuminen.</p>	<p>Yhdistysillat 3.</p> <p>Tapahtumia/ tilaisuuksia 4.</p> <p>Yhdistystilan käyttöönotto.</p> <p>Kulttuurikyselyn tulosten hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä.</p>
Työhyvinvoinnista ja -jaksamisesta huolehtiminen sekä osaamisen vahvistaminen	<p>Kehityskeskusteluiden pitäminen vuosittain.</p> <p>Ammatillisen osaamisen vahvistaminen koulutukseen osallistumalla.</p> <p>Työtilojen uudistaminen.</p> <p>Yhteistyö Ypäjän kunnan ja Jokiläänin kansalaisopiston kesken.</p> <p>Tyky-toiminnan aktiivinen kehittäminen ja järjestäminen.</p>	<p>Kehityskeskusteluiden pitäminen.</p> <p>Osallistutaan koulutukseen talousarvion sallimissa puitteissa ja tarpeen mukaan.</p> <p>Uudistetaan ”varastuhuone” työtilaksi.</p> <p>Yhteistyötapaamiset.</p> <p>Järjestetään elämänlaatuosaston henkilöstölle tyky-päivä.</p>	<p>Kehityskeskustelut pidetty 100 %.</p> <p>Toimialan työntekijä osallistuu vähintään yhteen (1) koulutukseen.</p> <p>”Varastuhuoneen” uudistaminen ja kalustaminen.</p> <p>Yhteistyötapaamiset.</p> <p>Tyky-päivän järjestäminen.</p>

NUORISOTOIMI

Vastuuhenkilö: sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Tulosyksikön alaiset palvelut:

3635	Nuorisotoimi
3637	Etsivä nuorisotyö
3640	Taito- ja taidetoiminta
3645	Leiritoiminta
hankkeet	
3642	Suomen harrastamisen malli - Harrastava Humppila

Perustehtävät

Nuorisopalveluiden tehtävänä on nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukeminen yhteiskunnassa. Toiminnan lähtökohtina ovat yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys, kestävä kehitys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen ja monialainen yhteistyö (Nuorisolaki 1285/2016).

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

Nuorisopalvelujen toiminta keskittyy nuorten kohtaamiseen eri toimintaympäristöissä kuten nuorisotilalla, nuorten luonnollisilla vapaa-ajan viettopaikoilla ja koulussa. Etsivää nuoritoimintaa kehitetään ja toteutetaan saadulla avustuksella. Yhteistyötä koulun, alueen yhdistysten ja yritysten kanssa syvennetään tarvelähtöisesti. Hyvinvoiva ja ammattitaitoinen henkilökunta takaa palveluiden korkean tason.

Talousarviovuosi 2024:

- **Harrastava Humppila -hanke**
  - o haetaan jatkoa Suomen harrastamisen mallin mukaiseen toimintaan
- **Nuorten osallisuuden lisääminen ja perustoimintaan keskittyminen hyödyntäen yhteistyötä muiden kuntien kanssa**
  - o nuorisovaltuuston toiminnan kehittäminen, nuorten aktivoiminen ja yhteistyön tiivistäminen entisestään koulun kanssa
  - o aktiivinen yhteistyö kunnan muiden toimijoiden ja seudun kuntien kesken
  - o etsivän nuorisotyön avustuksen hakeminen
- **Nuorisotila Vaijerin uudistaminen**
  - o nuorisotilan kaluston uusiminen
- **Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen**
  - o osallistutaan aktiivisesti kunnan hyvinvointityön organisoimiseen muutostilanteessa
  - o ohjattu välituntitoiminta

Taloussuunnitelmavuodet 2025-2026:

- Nuorisotoimen kehittäminen ja nuorten osallisuuden lisääminen
- Yhteistyön lisääminen kunnan eri toimijoiden kesken tapahtumien, retkien yms. kautta
- etsivän nuorisotyön avustuksen hakeminen

- Verkostoituminen seudullisesti, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti eri kulttuuritoimijoiden ja järjestöjen kautta

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet			
NUORISOTOIMI			
Päämäärä	Toteutus	Mittari	Tavoitetaso
Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	Lasten ja nuorten yksilöllinen kohtaaminen nuorisotilalla, koululla sekä muissa toimintaympäristöissä. Etsivän nuorisotyön kehittäminen. Harrastava Humppila -toiminta. Ohjattu välituntitoiminta.	Nuorisotila Vaijerin aukiolot. Tapahtuminen ja tilaisuuksien järjestäminen. Kävijämäärä nuorisotilalla. Kerhojen määrä. Säännöllinen ohjattu välituntitoiminta koulu-laisille.	Nuorisotila auki säännöllisesti. Kävijämäärän nostaminen pandemiaa edeltävälle tasolle. Kaiken ikäisille tarjolla kerhotoimintaa. Säännöllinen ohjattu välituntitoiminta koulu-laisille.
Kestävän kehityksen näkökulman huomiointi	Palveluiden järjestäminen kustannus tehokkaasti. Hankkeiden ja avustusten hyödyntäminen. Aktiivinen yhteistyö naapurikuntien nuorisotoimien kanssa.	Toiminnan järjestäminen talousarvion puitteissa. Hankehakujen ja avustusten määrä. Osallistuminen yhteistyöhön.	Talousarviossa pysyminen. Etsivän nuorisotyön avustuksen hakeminen. Myönteiset hankekupäätökset.
Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen ja kehittäminen	Nuorisovaltuuston toiminnan kehittäminen. Nuorten osallisuuden lisääminen toiminnan suunnittelussa. Leiritoiminnan järjestäminen. Seudullisen Taukotila –vaikuta ja kohtaa demokraattisesti -hankkeen hyödyntäminen. Harrastava Humppila -toiminta.	Nuorisovaltuuston koontumisten määrä. Nuorisovaltuuston edustajien kouluttaminen lautakuntatyöskentelyyn. Leirien määrä. Hanke-toimintaan osallistuminen. Kerhojen määrä.	Nuorisovaltuuston säännöllinen kokoontuminen. Järjestetään vähintään kaksi (2) leiriä. Myönteiset hankekupäätökset. Kaiken ikäisille tarjolla kerhotoimintaa.
Työhyvinvoinnista ja -jaksamisesta huolehtiminen sekä osaamisen vahvistaminen	Kehityskeskusteluiden pitäminen vuosittain. Ammatillisen osaamisen vahvistaminen koulutukseen osallistumalla. Tyky-toiminnan aktiivinen kehittäminen ja järjestäminen.	Kehityskeskusteluiden pitäminen. Osallistutaan koulutuksiin talousarvion sallimissa puitteissa ja tarpeen mukaan. Järjestetään elämänlaatuosaston henkilöstölle tyky-päivä.	Kehityskeskustelut pidetty 100 %. Toimialan työntekijä osallistuu vähintään yhteen (1) koulutukseen. Tyky-päivän järjestäminen.

LIIKUNTATOIMINTA

Vastuhenkilö: sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Tulosyksikön alaiset palvelut:

3624 Ohjattu liikuntatoiminta

Perustehtävät

Liikuntapalveluiden tehtävänä on luoda edellytykset kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia ylläpitävälle ja edistävälle liikunnalle. Tehtävänä on edistää eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa, väestön hyvinvointia ja terveyttä, fyysisen toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista, lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä, liikunnan kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta, huippu-urheilua, liikunnan ja huippu-urheilun rehellisyyttä ja eettisiä periaatteita sekä eriarvoisuuden vähentämistä liikunnassa. (Liikuntalaki 390/2015).

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

Liikuntapalveluilla luodaan yleiset edellytykset liikunnalle paikallistasolla, järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa. Liikuntapalveluilla kannustetaan kuntalaisia omatoimiseen liikuntaan sekä liikunnalliseen elämäntapaan yhteistyössä eri toimialojen kesken. Kuntalaisten osallisuuden kautta kehitetään liikuntapalveluiden sisältöjä.

Talousarviovuosi 2024:

- **Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen**
  - o järjestetään monipuolisia liikuntapalveluita eri-ikäisille kuntalaisille
  - o osallistutaan aktiivisesti kunnan hyvinvointityön organisoimiseen muutostilanteessa
  - o ohjattu välituntitoiminta

- **Liikuntastrategian käyttöönotto**
  - o liikuntastrategian käyttöönotto osana terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä

Taloussuunnitelmavuodet 2025-2026:

- Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin lisääminen liikunnan keinoin
- Liikuntatoiminnan kehittäminen ja monipuolistaminen
- Verkostoituminen seudullisesti, maakunnallisesti ja valtakunnallisesti eri liikuntatoimijoiden ja järjestöjen kautta

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet			
LIIKUNTATOIMINTA			
Päämäärä	Toteutus	Mittari	Tavoitetaso
Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	<p>Monipuolisten kohdennettujen liikuntaryhmien järjestäminen eri-ikäisille kuntalaisille.</p> <p>Liikuntastrategian käyttöönotto osana terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyötä.</p> <p>Terveyden ja hyvinvoinnin infopisteen kehittäminen.</p> <p>Ohjattu välituntitoiminta.</p>	<p>Liikuntaryhmien määrä.</p> <p>Osallistujamäärät.</p> <p>Liikuntastrategian hyödyntäminen.</p> <p>Terveyden ja hyvinvoinnin infopisteen tarjonnan laajentaminen.</p> <p>Säännöllinen ohjattu välituntitoiminta.</p>	<p>Vähintään nykyinen taso ryhmien määrässä.</p> <p>Osallistujamäärien kasvattaminen.</p> <p>Liikuntastrategian hyödyntäminen.</p> <p>Terveyden ja hyvinvoinnin infopisteen tarjonnan laajentaminen.</p> <p>Säännöllinen ohjattu välituntitoiminta.</p>
Kestävän kehityksen näkökulman huomiominen	<p>Palveluiden järjestäminen kustannustehokkaasti.</p> <p>Aktiivinen yhteistyö kunnan eri toimintojen kanssa ja kesken.</p> <p>Mahdollisten hankkeiden hyödyntäminen.</p>	<p>Toiminnan järjestäminen talousarvion raameissa.</p> <p>Hankehakuja tekeminen.</p>	<p>Talousarviossa pysyminen.</p> <p>Myönteiset hankeavustukset.</p>
Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen ja kehittäminen	<p>Kuntalaisten ja toimintaan osallistuvien mielipiteiden kartoittaminen liikuntatarjonnan suunnittelun pohjaksi.</p> <p>Yhteistyö alueen järjestöjen, yritysten sekä muiden kuntien kanssa.</p>	<p>Liikuntakyselyn vastausprosentti.</p> <p>Osallistujamäärät toiminnassa.</p> <p>Ryhmätoiminnan määrä.</p> <p>Yhteistyötapaamiset.</p>	<p>Laadukas kysely.</p> <p>Kyselyn vaikuttaminen toiminnan suunnitteluun.</p> <p>Yhteistyötapaamisia 3.</p>
Työhyvinvoinnista ja jaksamisesta huolehtiminen sekä osaamisen vahvistaminen	<p>Kehityskeskusteluiden pitäminen vuosittain.</p> <p>Ammatillisen osaamisen vahvistaminen koulutukseen osallistumalla.</p> <p>Tyky-toiminnan aktiivinen kehittäminen ja järjestäminen.</p>	<p>Kehityskeskusteluiden pitäminen.</p> <p>Osallistutaan koulutukseen talousarvion sallimissa puitteissa ja tarpeen mukaan.</p> <p>Järjestetään elämänlaatuosaston henkilöstölle tyky-päivä.</p>	<p>Kehityskeskustelut pidetty 100 %.</p> <p>Toimialan työntekijä osallistuu vähintään yhteen (1) koulutukseen.</p> <p>Tyky-päivän järjestäminen.</p>

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN

Vastuuhenkilö: sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Tulosyksikön alaiset palvelut:

- 3081 Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- 3082 Osallistava budjetointi

Perustehtävät

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on toimintaa, jonka tavoitteena on lisätä väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä kaventaa terveyseroja. Monialainen, onnistunut hyvinvoinnin edistäminen edellyttää toimivia rakenteita, osaamista, riittäviä palveluja ja hyvinvoinnin edistämistyön resursointia.

Toimivien rakenteiden luomisessa on olennaista, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen, koordinaatio ja suunnitelmat sisällytetään osaksi kunnan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa.

Kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021).

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

Talousarvio vuonna organisoidaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen työ kunnassa ja luodaan lain edellyttämät rakenteet hyvinvointityön pohjaksi. Toiminnan tarkoituksena on lisätä kuntalaisten hyvinvointia ja luoda toimintaedellytyksiä omaehtoiselle terveyden edistämistyölle. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa ja aktiivinen osallistuminen hyvinvointialueen yhdyspintatyöryhmien toimintaan on keskeinen tekijä terveyden ja hyvinvoinnin työssä.

Talousarviovuosi 2024:

- Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen työn organisoiminen
  - o hyvinvointikoordinaattorin palkkaamisen jatkaminen määräaikaikaisesti 31.12.2025 asti
  - o hyvinvointityön rakenteiden luominen koko kunnan organisaatioon
  - o osallistuminen hyvinvointialueen yhdyspintatyöryhmiin
- Unicefin Lapsiystävällinen kunta -malli
  - o Lapsiystävällinen kunta -mallin toiminnan käynnistäminen ja organisoiminen
- Osallistava budjetointi
  - o osallistavan budjetoinnin jatkaminen vuonna 2024

Taloussuunnitelmavuodet 2025-2026:

- terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen työn organisoiminen kunnan toimintarakenteisiin
- Lapsiystävällinen kunta -mallin aloittaminen
- osallistavan budjetoinnin jatkaminen ja kehittäminen

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet			
TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN			
Päämäärä	Toteutus	Mittari	Tavoitetaso
Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	<p>Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen työn organisoiminen.</p> <p>Hyte-kertoiminen nostaminen.</p> <p>Lapsiystävällinen kuntamallin toteuttamisen aloittaminen.</p> <p>Esteettömyyssuunnitelman laatiminen.</p> <p>Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivittäminen.</p>	<p>Hyvinvointikoordinaattorin palkkaamisen jatkaminen.</p> <p>Hyte-kerroin.</p> <p>Lapsiystävällinen kuntamallin aloittaminen.</p> <p>Valmis esteettömyyssuunnitelma.</p> <p>Päivitetty tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma.</p>	<p>Palkattu hyvinvointikoordinaattori.</p> <p>Hyte-kertoimien nousuminen.</p> <p>Lapsiystävällinen kuntamallin tavoitteiden täyttäminen.</p> <p>Valmis esteettömyyssuunnitelma.</p> <p>Päivitetty tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma.</p>
Kestävän kehityksen näkökulman huomiointi	<p>Hyte-kertoiminen nostaminen.</p> <p>Palveluiden järjestäminen kustannustehokkaasti.</p> <p>Aktiivinen yhteistyö kunnan eri toimintojen kanssa ja kesken.</p>	<p>Hyte-kertoimella saatu valtiosuuden nousu.</p> <p>Toiminnan järjestäminen talousarvion raa-meissa.</p>	<p>Hyte-kertoimella saatu valtiosuuden nousu.</p> <p>Talousarviossa pysyminen.</p>
Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen ja kehittäminen	<p>Hyte-kertoiminen nostaminen.</p> <p>Lapsiystävällinen kuntamallin aloittaminen.</p>	<p>Hyte-kerroin.</p> <p>Lapsiystävällinen kuntamallin aloittaminen.</p>	<p>Hyte-kertoimien nousuminen.</p> <p>Lapsiystävällinen kunta haku tehty ja saatu päätös mukaan pääsemisestä.</p>
Työhyvinvoinnista ja jaksamisesta huolehtiminen sekä osaamisen vahvistaminen	<p>Kehityskeskusteluiden pitäminen vuosittain.</p> <p>Ammatillisen osaamisen vahvistaminen koulutukseen osallistumalla.</p> <p>Tyky-toiminnan aktiivinen kehittäminen ja järjestäminen.</p>	<p>Kehityskeskusteluiden pitäminen.</p> <p>Osallistutaan koulutukseen talousarvion sallimissa puitteissa ja tarpeen mukaan.</p> <p>Järjestetään elämänlaatusaston henkilöstölle tyky-päivä.</p>	<p>Kehityskeskustelut pidetty 100 %.</p> <p>Toimialan työntekijä osallistuu vähintään yhteen (1) koulutukseen.</p> <p>Tyky-päivän järjestäminen.</p>

2.4 TEKNINEN OSASTO

Tekninen osasto jaetaan hallinto- ja toimitilapalveluiden, muiden palveluiden ja viemärlaitoksen tulosalueisiin. Tulosityksikkö eli tekninen lautakunta huolehtii tulosalueiden tarkoituksenmukaisista ja yhteensopivista tehtäväkokonaisuuksista. Lautakunnan alaisilla tulosalueilla on omat selkeästi määritellyt tehtävät, mitattavat tulostavoitteet sekä vastuu yksikön talouden tasapainosta.

HALLINTO- JA TOIMITILAPALVELUT

Vastuuhenkilö: tekninen johtaja, rakennusmestari

Tulosalueen alaiset palvelut:

4060	Hoito ja hallinto, rakennukset
4062	Rakennuskorjaukset, rakennukset
4070	Alueiden hoito ja hallinto, vapaa-aika
4072	Rakennuskorjaukset, vapaa-aika

Perustehtävät

Hallinto- ja toimitilapalvelut -tulosalue vastaa Humppilan kunnan toimitilapalveluiden kehittämisestä ja suunnittelusta. Tulosalueen tehtävänä on huolehtia kunnan kiinteistöistä ja vapaa-ajan alueista sekä järjestää ja ylläpitää kunnan käyttöön tarkoituksenmukaiset ja hyvätasoiset toimitilat. Tulosalueen kustannuspaikkarakennetta on yksinkertaistettu vuodelle 2024, yhdistämällä kiinteistöjen pihalueiden ja vapaa-ajan alueiden hoidon kustannuspaikat hoidon ja hallinnon kanssa. Teknisen suunnittelun kustannuspaikka poistuu Valtionkonttorin tilastointivaatimusten takia, ja jatkossa hallinnolliset kulut ja suunnittelukulut kohdistetaan aina kyseessä olevan palvelun kustannuspaikalle.

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

Kustannuspaikat 4060 ja 4062 vastaavat kunnan rakennusten ylläpito- ja hoitopalveluista ja rakennusten tarvitsemista rakennuskorjauksista hyväksytyyn talousarvion mukaisesti. Tekninen osasto keskittyy tarvittaviin vuosikorjauksiin, mm. Talvisen työläismökin osalta katon ja piha-alueen kunnostukseen, sekä Kirkonkulman ala-asteen Puukoulun kunnostukseen. Tulot tulevat teknisen lautakunnan hallinnoimien toimitilojen, asuntojen ja rakennusten ulkoisista ja sisäisistä vuokrista.

Vapaa-ajan kustannuspaikat 4070 ja 4072 vastaavat kunnan vapaa-ajan alueiden (urheilukenttä, Silvalan liikuntapuisto, Venäjänlammin ja Koivistonlammin uimarannat, frisbeegolfrata, Venäjän jääkiekkokaukalo, Harjun pururata, hiihtoladut) hallinnollisista tehtävistä ja ylläpito- ja hoitopalveluiden järjestämisestä. Kunnostustöitä on aloitettu mm. laavualueen ympäristön viihtyisyyden lisäämisellä. Tekninen osasto huolehtii vapaa-ajan alueiden laitteiden ja varusteiden kunnosta ja ylläpidosta.

Tulot ovat sisäisenä vuokrana elämänlautulautakunnalta sekä sivistyslautakunnalta laskutettavia osuuksia vapaa-ajan alueiden kustannuksista. Vapaa-ajan alueiden rakennuksen eli urheilukentän huoltorakennuksen tarvitsemia korjaus- ja kunnostustöitä ei vuodelle 2024 ole suunnitelmassa.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kiinteistöjen ylläpitokustannuksien odotetaan pysyvän samana tulevilla talousarviokaudella verrattuna vuoteen 2023 toteutumaan. Vuoden 2023 talousarvioennuste kustannusten kasvusta ei ole toteutunut uhkakuvan mukaisesti. Tämän vuoksi v. 2024 sisäisten vuokrien määrää on budjetissa tarkasteltu maltillisesti vuoteen 2023 verrattuna. Kiinteistöjen kustannuksia on saatu alemmas mm. vähentämällä kiinteähintaista ostopalvelua. Urheilukentän nurmen hoito hankitaan jatkossakin ostopalveluna.

Teknisen lautakunnan hallinnoimien asuntojen vuokrausaste on hyvä ja vuokratuottojen arvioidaan pysyvän samalla tasolla kuin edellisenä talousarviovuonna. Toimitilojen osalta toimitilojen vuokratuotot ovat hieman nousseet vuoden 2023 talousarviosta, johtuen pääasiassa Hyvinvointialueen kanssa tehdyistä uusista vuokrasopimuksista. Niittykujan vanhustenrivitalojen yhtiöittäminen pyritään toteuttamaan talousarviovuonna.

Teknisen lautakunnan vakituisen henkilöstön henkilömäärä pysyy talousarviokaudella samana. Teknisen johtajan ja rakennusmestarin lisäksi osastolla on hallintosihteeri sekä kaksi kiinteistötyöntekijää. Lisäksi maaliskuuhun asti osastolla on yksi työllistämistuella palkattu toimistotyöntekijä. Talousarviossa on varauduttu myös muihin työllistämisiin määrärahalta. Palkkakustannuksissa on varauduttu noin kolmen prosentin palkankorotuskustannuksiin. Palkkakustannuksia on jaettu muille teknisen osaston kustannuspaikoille Tekninen suunnittelu -kustannuspaikan poistussa.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet			
HALLINTO- JA TOIMITILAPALVELUT			
Päämäärä	Toteutus	Mittari	Tavoitetaso
Kunnan hallinnoimien kiinteistöjen ylläpito	Kiinteistöjen hoito järjestetään sopimuksen mukaisesti ostopalveluna	Hoitotason toteutuminen sopimuksen mukaisesti	Kiinteistöiden hoito on toteutettu sopimuksen mukaisesti ja sovitulla laatutasolla
Rakennuskorjaukset	Rakennuskorjaukset suoritetaan suunnitelman mukaisesti	Rakennuskorjausten toteutuminen talousarvion puitteissa	Rakennusten kuntotason ylläpito ja korjausvelan pienentäminen
Vapaa-ajan alueiden ylläpito	Ylläpidetään vapaa-ajan alueiden hyvää hoitotaso	Käyttäjätyytyväisyys, ei reklamaatioita	Hoitotaso pysyy hyvänä koko vuoden ympäri

MUUT PALVELUT

Vastuuhenkilö: tekninen johtaja, rakennusmestari

Tulosalueen alaiset palvelut:

4201	Rakennusvalvonta
4204	Ympäristöhuolto
4205	Liikenneväylät
0810	Yksitysteiden kehittäminen
4206	Puistot ja muut yleiset alueet
4209	Maa ja metsätilat

Muiden palveluiden tulosalue jaetaan palvelualueisiin:

- rakennusvalvonta ja ympäristöhuolto
- liikenneväylät ja yksityistiet
- puistot ja muut yleiset alueet, maa- ja metsätilat

Palvelualueilla on omat selkeästi määritellyt tehtävät, palvelusuunnitelma ja mitattavat tulostavoitteet.

RAKENNUSVALVONTA, YMPÄRISTÖNHUOLTO JA YMPÄRISTÖTERVEYS

Perustehtävät

Rakennusvalvonnan ja ympäristöhuollon palvelualue vastaa Humppilan kunnan rakentamiseen ja ympäristöön liittyvistä lakisääteisistä lupa- ja valvontatehtävistä. Ympäristöterveydenhuoltoon kuuluu terveydensuojelu- ja tupakkalain lisäksi elintarvikevalvonta ja eläinlääkintähuolto.

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

Tekninen lautakunta toimii kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain tarkoittamana kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena sekä maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittamana rakennusvalvontaviranomaisena. Forssan kaupungin isännöimä seudullinen rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluyksikkö hoitaa ympäristönsuojelun tehtävät sekä kunnalle maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyt tehtävät lukuun ottamatta toimielimelle kuuluvia tehtäviä. Ympäristönsuojelussa vuoden 2024 painopisteenä on valvonta ja ympäristön pilaantumisen ehkäisy. Rakennusvalvonnan tavoitteita ovat uuden rakentamislain johdosta yhtenäisen seudullisen rakennusjärjestyspohjan ja rakennusvalvontamaksupohjan toteuttaminen. Sähköisen rakennusvalvonnan asiointin käyttöönotto on ollut valmis jo vuonna 2023, ja käyttöönotto on tehtävä vuonna 2024.

Kunnan tulee järjestää terveydenhuoltolain (1326/2010) 21 §:ssä luetelluissa laeissa tarkoitettujen yksilön ja hänen elinympäristönsä terveydensuojelua koskevien tehtävien (ympäristöterveydenhuolto) muodostama kokonaisuus kunnan itsensä toimesta tai kuntien välisenä yhteistoimintana. Ympäristöterveydenhuollon tehtäviä organisoivat vastuukuntamallilla Riihimäen kaupunki.

Ympäristöterveydenhuollon kokonaisnettokustannukset jaetaan sopijapuolille, Humppilan osuus on 4,49 %. Rakennusvalvonnan ja ympäristöhuollon tulot muodostuvat ympäristönsuojeluviranomai-

sen, maa-ainestaksan sekä rakennusvalvonnan taksan mukaisista lupa- ja valvontamaksuista. Kustannukset muodostuvat seudullisen rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluyksikön sekä ympäristöterveydenhuollon yksikön kuntaosuuksista sekä yksiköiden toimintoihin liittyvistä erillislaskutettavista kustannuksista, kuten ICT-palveluista.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Seudullisen rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluyksikön palkka-, toimitila- ja ICT-kustannukset sekä lupamäärien myötä tehty työmäärä vaikuttavat kunnalle tulevaan yhteistoimintaosuuteen. Lain-säädännön muutosten seurauksena varaudutaan pieneneviin rakennuslupamääriin ja vastaavasti valvonnan ja ohjauksen lisäystarpeeseen. Myös kiinteiden kustannusten nousu ja lisääntyneet IT-kulut kasvattavat kuntaosuutta.

Ympäristöterveydenhuolto siirtyi teknisen lautakunnan talousarvioon 1.1.2023 alkaen, joten toteutumaa on vielä vaikea arvioida. Talousarvioon on ympäristöterveydenhuoltoon varattu sama osuus 60 000 euroa kuten vuonna 2023. Ympäristöterveydenhuolto seuraa palveluiden käyttöä (palvelusuo-ritteita) kunnittain ja raportoi sopijakunnille vuosittain palveluiden käytöstä.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet			
RAKENNUSVALVONTA, YMPÄRISTÖNHUOLTO JA YMPÄRISTÖTERVEYS			
Päämäärä	Toteutus	Mittari	Tavoitetaso
Vastuullisen toiminnan edistäminen	Tehdään ympäristönsuojelussa valvontaohjelman mukaiset tarkastuskäynnit laitoksissa ja seurataan ohjelman toteutumisprosenttia. Rakennusvalvonta suorittaa rakennuskohteessa laadun valvontaa.	Valvontakäyntien toteutuma Poikkeamamäärä	valvontaohjelman toteutumisprosentti 100 % Ei poikkeamia laadussa
Osaamisen kehittäminen ja ylläpito	Rakennusvalvonnan henkilöstö osallistuu uuden rakentamislain koulutuksiin.	koulutuksen toteutumisen, koulutukseen osallistumisprosentti	henkilöstö on perehtynyt rakennuslakiin
Sähköisen lupa-asioinnin ja arkistoinnin käyttöönotto Humppilassa	Ohjelmistojen käyttöönotto		Sähköinen arkisto ja lupa-asiointi on otettu käyttöön Humppilan osalta

LIIKENNEVÄYLÄT JA YKSITYISTIET

Perustehtävät

Liikenneväylät ja yksityistiet -palvelualue vastaa kunnan hallinnassa olevien liikenneväylien kunnossapidosta, kehittämisestä, suunnittelusta ja rakentamisesta. Lisäksi se vastaa yksityistieavustuksista.

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

Liikenneväylät -kustannuspaikka vastaa kunnan hallinnoimiin liikenneväyliin liittyvistä kustannuksista, kuten talvikunnossapidosta (mm. auraus, hiekoitus), korjaustoimenpiteistä, viheralueiden, kuten tienpientareiden, kunnossapidosta sekä katuvalaistuksesta.

Tienpidon kustannuksiin vaikuttaa suuresti vuosittain vaihteleva talven säätila. Ennusteiden mukaan palveluiden ostoihin pitää varautua, ja siksi palveluiden ostoihin on varattu määrärahaa vuoden 2023 talousarviota enemmän.

Elyn liikenneväylien viheralueiden hoito toteutetaan ostopalveluna.

Tavoitteena on edelleen parantaa kunnan hallinnoimien liikenneväylien kunnossapitoa ja tavoitteen toteutumista seurataan omavalvonnan sekä saapuneiden palautteiden perusteella.

Yksityistieavustushakemusten käsittelyä pyritään yksinkertaistamaan ja selkiyttämään mm. sähköisellä lomakkeella. Avustukset pyritään saamaan maksatukseen toukokuun loppuun mennessä.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet			
LIIKENNEVÄYLÄT JA YKSITYISTIET			
Päämäärä	Toteutus	Mittari	Tavoitetaso
Kunnan hallinnoimien liikenneväylien kunnossapito	Liikenneväylien hoito tapahtuu aikataulussa ja sovitun laatutason mukaisesti	Omavalvonta, käyttäjätyytyväisyys	Omavalvonnassa ei havaittuja poikkeamia, ei valituksia tiestön käyttäjiltä
Yksityistieavustukset tehokkaasti ja määräajassa maksuun Yksityistieavustuksen budjetti pidetään vuonna 2024 aikaisempien vuosien tasolla	Hakemukset sähköisellä lomakkeella, lautakuntakäsittely sovittu ajassa	Avustusten määräaika	Kaikkien avustushakemusten käsittely on suoritettu määräajassa hyväksytysti ja avustukset on maksettu sovitun mukaisesti Taloussuunnitelmavuosille asetetaan tavoitteeksi kasvattaa yksityistieavustusten budjettia.

PUISTOT JA MUUT YLEISET ALUEET, MAA- JA METSÄTILAT

Perustehtävät

Palvelualue vastaa puistojen ja muiden yleisten alueiden hoidosta ja ylläpidosta sekä maa- ja metsätilojen hoidosta.

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

Puistot ja muut yleiset alueet -kustannuspaikka vastaa puistoihin ja muihin yleisiin alueisiin, kuten leikkipuistoihin liittyvistä kustannuksista hallinnon, kunnossapidon ja korjauksien osalta. Leikkipuistojen kiinteitä leikkivälineitä ja -telineitä uusitaan, ja leikkivälinekalustoon ja asennustyöhön on varattu määräraha tuloslaskelmaan.

Maa- ja metsätilat -kustannuspaikka vastaa maa- ja metsätilojen hoidosta ja niihin liittyvästä hallinnosta. Tulot ovat myyntituottoja metsänhoidollisista toimenpiteistä sekä vuokratuottoja peltoalueiden vuokraamisesta kiinteällä vuosihinnalla.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Puistojen ja muiden yleisten alueiden hoito ja ylläpito toteutetaan edellisen vuoden tapaan pääosin kunnan työntekijöiden omana työnä. Viheralueiden hoidon toteuttamiseen on lisätty vuodelle 2024 määräraha kaluston uusimiseen. Maa- ja metsätilojen osalta toteutetaan metsänhoidollisia toimenpiteitä hyväksytyin metsänhoitosuunnitelman mukaisesti.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet			
PUISTOT JA MUUT YLEISET ALUEET, MAA- JA METSÄTILAT			
Päämäärä	Toteutus	Mittari	Tavoitetaso
Puistojen ja yleisten alueiden kunnossapito ja uudistaminen	Huolehditaan puistojen ja yleisten alueiden kunnossapidosta, määräaikaistarkastuksista ja uudistetaan leikkivälineitä ja -telineitä suunnitelman mukaan	Tarkastus tehty/ei tehty Leikkivälineet uusittu	Tarkastus on tehty Leikkivälineet on uusittu kaikkiin tarvittaviin kohteisiin
Metsänhoidolliset toimenpiteet	Metsänhoidollisia toimenpiteitä toteutetaan hyväksytyin metsänhoitosuunnitelman mukaisesti	Toteutuma	Suunnitelma on toteutettu

VIEMÄRILAITOS

Vastuuhenkilö: tekninen johtaja, rakennusmestari

Tulosyksikön alaiset palvelut:

4310	Puhdistamo
4315	Vuotovedet
4320	Pumppaamot ja linjat

Perustehtävät

Viemärlaitos vastaa jätevesiverkoston kunnossapidosta sekä uuden verkoston suunnittelusta ja rakentamisesta. Palvelualueen tehtävänä on tarjota viemärlaitoksen toiminta-alueella sijaitseville kiinteistöille asianmukainen viemärointi ja jäteveden käsittely. Palvelualueeseen kuuluvat jätevesien käsittelyyn liittyvät verkostot, rakenteet ja laitteet lukuun ottamatta jätevedenpuhdistamo, jonka palvelut ostetaan Jokioisten kunnalta.

Palvelusuunnitelma talousarviovuodelle

Puhdistamo – kustannuspaikka vastaa Jokioisille jätevedenpuhdistamolle johdetun jäteveden kustannuksista. Myyntituottoja ovat viemärlaitoksen asiakkailta laskutettavat käyttö- ja perusmaksut sekä uusilta liittyjiltä laskutettavat liittymismaksut. Vuotovedet -kustannuspaikalle on kirjattu asiakkailta laskutetun jäteveden ja Jokioisille johdetun kokonaismäärän erotus. Pumppaamot ja linjat -kustannuspaikka vastaa jätevesiverkoston sekä kiinteiden rakenteiden ja laitteiden ylläpito- ja korjauskustannuksista. Viemäriverkoston ja pumppaamoiden perusparantaminen ja/tai uudisrakentaminen sisältyvät investointeihin.

Liiketoiminnan myyntituottojen arvioidaan pysyvän suunnilleen samana verrattuna vuoden 2023 talousarvioon. Arviossa on huomioitu myytyjen jätevesikuutiomäärän laskeminen ja toisaalta taksan korottaminen kesäkuussa 2023. Uusia jätevesiliittymiä pyritään saamaan laajentamalla verkostoa hyväksytyn vuosisuunnitelman mukaisesti. Talousarvion puitteissa saneerataan vanhempaa verkostoa ja pyritään osaltaan vähentämään jätevedenpuhdistamolle johdettavan vuotoveden määrää.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet			
VIEMÄRILAITOS			
Päämäärä	Toteutus	Mittari	Tavoitetaso
Jätevesiverkoston ja siihen liittyvien rakenteiden ja laitteiden ylläpito	Jäteverkoston saneeraus ja laajentaminen hyväksytyn vuosisuunnitelman mukaisesti	Toteutuma	Vuosisuunnitelman mukaiset toimenpiteet on toteutettu
Viemärlaitoksen toiminta-alueen kiinteistöt liittyvät kunnan viemäriverkostoon	Kontaktoidaan kiinteistönhaltijat joiden kiinteistöllä ei ole viemäri liittymää tai myönnettyä vapautusta. Lisätään neuvontaa	liittymien tai myönnettyjen vapautusten määrä	Viemärlaitoksen toiminta-alueen kiinteistöt ovat liittyneet kunnan viemäriverkostoon tai hakeneet vapautuksen liittymisestä

3. NUMERO-OSA

3.6 Yleishallinnon osasto

HUMPPILAN KUNTA	Virallinen budjetti 1.1.2024 - 31.12.2024				Ulkoinen/sisäinen
YLEISHALLINNON OSASTO	TP 2022	ED TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TULOSLASKELMA					
Toimintatuotot					
Myyntituotot	13.686	9.500	22.100	22.000	22.000
Tuet ja avustukset	36.386	13.800	73.200	70.000	66.000
Muut toimintatuotot					
Vuokratuotot	281.795	269.000	263.500	264.000	264.000
Muut tuotot	42.762	50.000	60.500	60.000	60.000
Muut toimintatuotot	324.557	319.000	324.000	324.000	324.000
Toimintatuotot	374.629	342.300	419.300	416.000	412.000
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-591.955	-537.550	-576.230	-574.000	-567.000
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-116.760	-120.620	-127.620	-129.000	-129.000
Muut henkilösivukulut	-12.774	-13.460	-13.000	-11.000	-11.000
Henkilösivukulut	-129.535	-134.080	-140.620	-140.000	-140.000
Henkilöstökulut	-721.490	-671.630	-716.850	-714.000	-707.000
Palvelujen ostot					
Asiakaspalvelujen ostot			-7.500	-8.000	-8.000
Muiden palvelujen ostot	-349.732	-335.560	-417.080	-613.000	-636.000
Palvelujen ostot	-349.732	-335.560	-424.580	-621.000	-644.000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-32.474	-22.900	-26.980	-24.000	-24.000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-32.474	-22.900	-26.980	-24.000	-24.000
Avustukset					
Avustukset yhteisöille	-140.148	-118.700	-135.500	-265.000	-275.000
Avustukset	-140.148	-118.700	-135.500	-265.000	-275.000
Muut toimintakulut					
Vuokratulut	-108.894	-103.410	-87.400	-87.000	-87.000
Muut kulut	-5.523	-1.400	-5.050	-6.000	-6.000
Muut toimintakulut	-114.417	-104.810	-92.450	-93.000	-93.000
Toimintakulut	-1.358.260	-1.253.600	-1.396.360	-1.717.000	-1.743.000
Toimintakate	-983.632	-911.300	-977.060	-1.301.000	-1.331.000
Vuosikate	-983.632	-911.300	-977.060	-1.301.000	-1.331.000
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-4.559	-6.050	-6.050	-6.000	-6.000
Poistot ja arvonalentumiset	-4.559	-6.050	-6.050	-6.000	-6.000
Tilikauden tulos	-988.190	-917.350	-983.110	-1.307.000	-1.337.000
Rahastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	2.978				
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-985.212	-917.350	-983.110	-1.307.000	-1.337.000

3.7 Sivistyslautakunta

HUMPPILAN KUNTA SIVISTYSLAUTAKUNTA	Virallinen budjetti 1.1.2024 - 31.12.2024				Ulkoinen/sisäinen	
	TP 2022	ED TA 2023	LTK ehd 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TULOSLASKELMA						
Toimintatuotot						
Myyntituotot	95.904	105.760	61.170	70.170	70.000	70.000
Maksutuotot	67.150	67.700	52.000	58.000	56.000	56.000
Tuet ja avustukset	82.096	40.000				
Muut toimintatuotot						
Muut tuotot	98					
Muut toimintatuotot	98					
Toimintatuotot	245.249	213.460	113.170	128.170	126.000	126.000
Toimintakulut						
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-1.901.110	-2.116.650	-2.323.160	-2.220.750	-2.222.000	-2.222.000
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-350.209	-419.150	-445.020	-428.040	-428.000	-428.000
Muut henkilösivukulut	-43.390	-57.870	-56.080	-53.350	-52.000	-52.000
Henkilösivukulut	-393.599	-477.020	-501.100	-481.390	-480.000	-480.000
Henkilöstökulut	-2.294.709	-2.593.670	-2.824.260	-2.702.140	-2.702.000	-2.702.000
Palvelujen ostot						
Asiakaspalvelujen ostot	-152.225	-141.180	-219.510	-189.000	-190.000	-190.000
Muiden palvelujen ostot	-691.274	-661.690	-649.650	-636.650	-650.000	-650.000
Palvelujen ostot	-843.499	-802.870	-869.160	-825.650	-840.000	-840.000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						
Ostot tilikauden aikana	-98.017	-96.800	-112.900	-98.700	-103.000	-103.000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-98.017	-96.800	-112.900	-98.700	-103.000	-103.000
Avustukset						
Avustukset kotitalouksille	-67.128	-60.450	-75.000	-75.000	-75.000	-75.000
Avustukset	-67.128	-60.450	-75.000	-75.000	-75.000	-75.000
Muut toimintakulut						
Vuokratulut	-371.649	-439.020	-384.540	-383.840	-384.000	-384.000
Muut kulut	-3.583	-450	-350	-350		
Muut toimintakulut	-375.232	-439.470	-384.890	-384.190	-384.000	-384.000
Toimintakulut	-3.678.585	-3.993.260	-4.266.210	-4.085.680	-4.104.000	-4.104.000
Toimintakate	-3.433.336	-3.779.800	-4.153.040	-3.957.510	-3.978.000	-3.978.000
Vuosikate	-3.433.336	-3.779.800	-4.153.040	-3.957.510	-3.978.000	-3.978.000
Tilikauden tulos	-3.433.336	-3.779.800	-4.153.040	-3.957.510	-3.978.000	-3.978.000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-3.433.336	-3.779.800	-4.153.040	-3.957.510	-3.978.000	-3.978.000

3.8 Elämänlaatulautakunta

HUMPPILAN KUNTA	Virallinen budjetti 1.1.2024 - 31.12.2024				Ulkoinen/sisäinen	
ELÄMÄNLAATULAUTAKUNTA	TP 2022	ED TA 2023	LTK ehd 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TULOSLASKELMA						
Toimintatuotot						
Myyntituotot	11.596	15.300	15.000	23.300	22.000	22.000
Maksutuotot	1.328					
Tuet ja avustukset	23.366	19.900	14.000	17.000	17.000	17.000
Muut toimintatuotot						
Vuokratuotot	-1.096					
Muut tuotot	731		700	1.000	1.000	1.000
Muut toimintatuotot	-365		700	1.000	1.000	1.000
Toimintatuotot	35.925	35.200	29.700	41.300	40.000	40.000
Toimintakulut						
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-184.694	-220.770	-234.710	-234.700	-235.000	-235.000
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-34.842	-46.720	-46.360	-46.360	-48.000	-48.000
Muut henkilösivukulut	-4.452	-6.240	-5.420	-5.420	-4.000	-4.000
Henkilösivukulut	-39.294	-52.960	-51.780	-51.780	-52.000	-52.000
Henkilöstökulut	-223.988	-273.730	-286.490	-286.480	-287.000	-287.000
Palvelujen ostot						
Asiakaspalvelujen ostot	-106.568	-105.000	-105.000	-105.000	-105.000	-105.000
Muiden palvelujen ostot	-96.874	-100.520	-108.730	-102.110	-102.000	-102.000
Palvelujen ostot	-203.442	-205.520	-213.730	-207.110	-207.000	-207.000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						
Ostot tilikauden aikana	-27.053	-46.150	-47.800	-42.270	-43.000	-43.000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-27.053	-46.150	-47.800	-42.270	-43.000	-43.000
Avustukset						
Avustukset kotitalouksille	-550					
Avustukset yhteisöille	-17.780	-17.500	-16.000	-16.000	-16.000	-16.000
Avustukset	-18.330	-17.500	-16.000	-16.000	-16.000	-16.000
Muut toimintakulut						
Vuokratulut	-176.744	-194.660	-158.360	-158.360	-159.000	-159.000
Muut kulut	-481	-100				
Muut toimintakulut	-177.225	-194.760	-158.360	-158.360	-159.000	-159.000
Toimintakulut	-650.038	-737.660	-722.380	-710.220	-712.000	-712.000
Toimintakate	-614.112	-702.460	-692.680	-668.920	-672.000	-672.000
Vuosikate	-614.112	-702.460	-692.680	-668.920	-672.000	-672.000
Tilikauden tulos	-614.112	-702.460	-692.680	-668.920	-672.000	-672.000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-614.112	-702.460	-692.680	-668.920	-672.000	-672.000

3.9 Sivistys- ja elämänlaatuosasto yhteensä

HUMPPILAN KUNTA	Virallinen budjetti 1.1.2024 - 31.12.2024				Ulkoinen/sisäinen	
SIVISTYS- JA ELÄMÄNLAATUOSASTO	TP 2022	ED TA 2023	LTK ehd 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TUOSLASKELMA						
Toimintatuotot						
Myyntituotot	107.500	121.060	76.170	93.470	92.000	92.000
Maksutuotot	68.478	67.700	52.000	58.000	56.000	56.000
Tuet ja avustukset	105.462	59.900	14.000	17.000	17.000	17.000
Muut toimintatuotot						
Vuokratuotot	-1.096					
Muut tuotot	829		700	1.000	1.000	1.000
Muut toimintatuotot	-267		700	1.000	1.000	1.000
Toimintatuotot	281.174	248.660	142.870	169.470	166.000	166.000
Toimintakulut						
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-2.085.804	-2.337.420	-2.557.870	-2.455.450	-2.457.000	-2.457.000
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-385.051	-465.870	-491.380	-474.400	-476.000	-476.000
Muut henkilösivukulut	-47.842	-64.110	-61.500	-58.770	-56.000	-56.000
Henkilösivukulut	-432.894	-529.980	-552.880	-533.170	-532.000	-532.000
Henkilöstökulut	-2.518.697	-2.867.400	-3.110.750	-2.988.620	-2.989.000	-2.989.000
Palvelujen ostot						
Asiakaspalvelujen ostot	-258.793	-246.180	-324.510	-294.000	-295.000	-295.000
Muiden palvelujen ostot	-788.148	-762.210	-758.380	-738.760	-752.000	-752.000
Palvelujen ostot	-1.046.940	-1.008.390	-1.082.890	-1.032.760	-1.047.000	-1.047.000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						
Ostot tilikauden aikana	-125.070	-142.950	-160.700	-140.970	-146.000	-146.000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-125.070	-142.950	-160.700	-140.970	-146.000	-146.000
Avustukset						
Avustukset kotitalouksille	-67.678	-60.450	-75.000	-75.000	-75.000	-75.000
Avustukset yhteisöille	-17.780	-17.500	-16.000	-16.000	-16.000	-16.000
Avustukset	-85.458	-77.950	-91.000	-91.000	-91.000	-91.000
Muut toimintakulut						
Vuokratulut	-548.393	-633.680	-542.900	-542.200	-543.000	-543.000
Muut kulut	-4.064	-550	-350	-350		
Muut toimintakulut	-552.457	-634.230	-543.250	-542.550	-543.000	-543.000
Toimintakulut	-4.328.622	-4.730.920	-4.988.590	-4.795.900	-4.816.000	-4.816.000
Toimintakate	-4.047.448	-4.482.260	-4.845.720	-4.626.430	-4.650.000	-4.650.000
Vuosikate	-4.047.448	-4.482.260	-4.845.720	-4.626.430	-4.650.000	-4.650.000
Tilikauden tulos	-4.047.448	-4.482.260	-4.845.720	-4.626.430	-4.650.000	-4.650.000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-4.047.448	-4.482.260	-4.845.720	-4.626.430	-4.650.000	-4.650.000

3.10 Tekninen osasto

HUMPPILAN KUNTA TEKNINEN OSASTO	Virallinen budjetti 1.1.2024 - 31.12.2024				Ulkoinen/sisäinen	
	TP 2022	ED TA 2023	LTK ehd 2024	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot						
Myyntituotot	213.544	225.000	210.000	235.000	233.000	233.000
Maksutuotot	20.891	19.000	17.000	22.000	22.000	22.000
Tuet ja avustukset	3.591	6.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Muut toimintatuotot						
Vuokratuotot	910.274	952.790	882.000	885.000	883.000	883.000
Muut tuotot	13.760					
Muut toimintatuotot	924.034	952.790	882.000	885.000	883.000	883.000
Toimintatuotot	1.162.059	1.202.790	1.113.000	1.146.000	1.142.000	1.142.000
Toimintakulut						
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-195.694	-216.700	-231.530	-231.530	-232.000	-232.000
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-44.144	-61.640	-65.380	-65.380	-66.000	-66.000
Muut henkilösivukulut	-4.727	-5.500	-5.420	-5.420	-3.000	-3.000
Henkilösivukulut	-48.871	-67.140	-70.800	-70.800	-69.000	-69.000
Henkilöstökulut	-244.565	-283.840	-302.330	-302.330	-301.000	-301.000
Palvelujen ostot						
Muiden palvelujen ostot	-956.125	-823.770	-747.410	-705.310	-725.000	-725.000
Palvelujen ostot	-956.125	-823.770	-747.410	-705.310	-725.000	-725.000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						
Ostot tilikauden aikana	-347.157	-507.690	-401.600	-367.300	-380.000	-380.000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-347.157	-507.690	-401.600	-367.300	-380.000	-380.000
Avustukset						
Avustukset yhteisöille	-13.997	-15.000	-15.000	-15.000	-12.000	-12.000
Avustukset	-13.997	-15.000	-15.000	-15.000	-12.000	-12.000
Muut toimintakulut						
Vuokratulot	-57.497	-14.140	-10.200	-10.200	-11.000	-11.000
Muut kulut	-4.697	-4.000	-4.300	-4.300	-4.000	-4.000
Muut toimintakulut	-62.194	-18.140	-14.500	-14.500	-15.000	-15.000
Toimintakulut	-1.624.039	-1.648.440	-1.480.840	-1.404.440	-1.433.000	-1.433.000
Toimintakate	-461.980	-445.650	-367.840	-258.440	-291.000	-291.000
Vuosikate	-461.980	-445.650	-367.840	-258.440	-291.000	-291.000
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-335.864	-323.300	-304.090	-304.090	-304.000	-304.000
Poistot ja arvonalentumiset	-335.864	-323.300	-304.090	-304.090	-304.000	-304.000
Tilikauden tulos	-797.844	-768.950	-671.930	-562.530	-595.000	-595.000
Poistoeron lisäys (+) tai vähennys (-)	2.332	2.330	2.330	2.330		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-795.512	-766.620	-669.600	-560.200	-595.000	-595.000

3.11 Rahoitus

HUMPPILAN KUNTA RAHOITUS	Virallinen budjetti 1.1.2024 - 31.12.2024			Ulkoinen/sisäinen	
	TP 2022	ED TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintakate	0		0	0	0
TULOSLASKELMA					
Verotulot	8.168.124	4.577.000	4.817.500	4.961.500	5.070.000
Valtionosuudet					
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus Opetus- ja kultt.toimen rah.lain	5.016.819	1.798.980	1.443.270	1.334.980	1.310.000
muk.valtionosuudet	-577.262	-578.620	-548.860	-548.860	-549.000
Muut valtionosuudet				326.820	340.000
Verotulojen menetysten korvaus	1.590.106	480.000	493.840	521.370	540.000
Valtionosuudet	6.029.663	1.700.360	1.388.250	1.634.310	1.641.000
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	9.882	4.600	33.600	35.000	35.000
Muut rahoitustuotot	13.442	1.500	8.400	8.400	8.000
Korkokulut	-55.386	-50.040	-80.600	-85.000	-85.000
Muut rahoituskulut	-217	-100	-100	-100	
Rahoitustuotot ja -kulut	-32.279	-44.040	-38.700	-41.700	-42.000
Vuosikate	14.165.508	6.233.320	6.167.050	6.554.110	6.669.000
Tilikauden tulos	14.165.508	6.233.320	6.167.050	6.554.110	6.669.000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	14.165.508	6.233.320	6.167.050	6.554.110	6.669.000

3.12 Investoinnit

HUMPPILAN KUNTA INVESTOINNIT	Virallinen budjetti 1.1.2024 - 31.12.2024			Ulkoinen/sisäinen	
	TP 2022	ED TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot					
Muut investointimenot	-316.550	-1.411.000	-1.520.000	-751.000	-300.000
Investointimenot	-316.550	-1.411.000	-1.520.000	-751.000	-300.000
Investointitulot					
Käyttöomaisuuden myynti	7.488	25.000	25.000	25.000	25.000
Rahoitusosuudet investointeihin	12.400	151.900	142.000		
Investointitulot	19.888	176.900	167.000	25.000	25.000
Investoinnit netto	-296.662	-1.234.100	-1.353.000	-726.000	-275.000

3.13 Osastot yhteensä

HUMPPILAN KUNTA	Virallinen budjetti 1.1.2024 - 31.12.2024			Ulkoinen/sisäinen	
	TP 2022	ED TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TULOSLASKELMA					
Toimintatuotot					
Myyntituotot	334.731	355.560	350.570	347.000	347.000
Maksutuotot	89.369	86.700	80.000	78.000	78.000
Tuet ja avustukset	150.555	79.700	94.200	91.000	87.000
Muut toimintatuotot					
Vuokratuotot	1.498.089	1.221.790	1.148.500	1.147.000	1.147.000
Muut tuotot	57.351	50.000	61.500	61.000	61.000
Muut toimintatuotot	1.555.440	1.271.790	1.210.000	1.208.000	1.208.000
Toimintatuotot	2.130.094	1.793.750	1.734.770	1.724.000	1.720.000
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-2.873.453	-3.091.670	-3.263.210	-3.263.000	-3.256.000
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-689.126	-648.130	-667.400	-671.000	-671.000
Muut henkilösivukulut	-65.343	-83.070	-77.190	-70.000	-70.000
Henkilösivukulut	-754.470	-731.200	-744.590	-741.000	-741.000
Henkilöstökulut	-3.627.923	-3.822.870	-4.007.800	-4.004.000	-3.997.000
Palvelujen ostot					
Asiakaspalvelujen ostot	-8.402.515	-246.180	-301.500	-303.000	-303.000
Muiden palvelujen ostot	-2.327.128	-1.921.540	-1.861.150	-2.090.000	-2.113.000
Palvelujen ostot	-10.729.643	-2.167.720	-2.162.650	-2.393.000	-2.416.000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-504.701	-673.540	-535.250	-550.000	-550.000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-504.701	-673.540	-535.250	-550.000	-550.000
Avustukset					
Avustukset kotitalouksille	-67.678	-60.450	-75.000	-75.000	-75.000
Avustukset yhteisöille	-171.925	-151.200	-166.500	-293.000	-303.000
Avustukset	-239.603	-211.650	-241.500	-368.000	-378.000
Muut toimintakulut					
Vuokratulot	-1.021.901	-751.230	-639.800	-641.000	-641.000
Muut kulut	-14.284	-5.950	-9.700	-10.000	-10.000
Muut toimintakulut	-1.036.185	-757.180	-649.500	-651.000	-651.000
Toimintakulut	-16.138.054	-7.632.960	-7.596.700	-7.966.000	-7.992.000
Toimintakate	-14.007.960	-5.839.210	-5.861.930	-6.242.000	-6.272.000
Verotulot	8.168.124	4.577.000	4.817.500	4.961.500	5.070.000
Valtionosuudet					
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	5.016.819	1.798.980	1.443.270	1.334.980	1.310.000
Opetus- ja kultt.toimen rah.lain	-577.262	-578.620	-548.860	-548.860	-549.000
Muut valtionosuudet				326.820	340.000
Verotulojen menetysten korvaus	1.590.106	480.000	493.840	521.370	540.000
Valtionosuudet	6.029.663	1.700.360	1.388.250	1.634.310	1.641.000
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	9.882	4.600	33.600	35.000	35.000
Muut rahoitustuotot	13.442	1.500	8.400	8.400	8.000
Korkokulut	-55.386	-50.040	-80.600	-85.000	-85.000
Muut rahoituskulut	-217	-100	-100	-100	
Rahoitustuotot ja -kulut	-32.279	-44.040	-38.700	-41.700	-42.000
Vuosikate	157.548	394.110	305.120	312.110	397.000
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-340.423	-329.350	-310.140	-310.000	-310.000
Poistot ja arvonalentumiset	-340.423	-329.350	-310.140	-310.000	-310.000
Tilikauden tulos	-182.875	64.760	-5.020	2.110	87.000
Poistoeron lisäys (+) tai vähennys (-)	2.332	2.330	2.330		
Rahastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	2.978				
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-177.565	67.090	-2.690	2.110	87.000

3.14 Rahoituslaskelma

HUMPPILAN KUNTA	Virallinen budjetti 1.1.2024 - 31.12.2024				
RAHOITUSLASKELMA	TP 2022	ED TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan ja investointien rahavirta					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	157.548	394.110	305.120	312.110	397.000
Tulorahoituksen korjauserät					
Tulorahoituksen korjauserät	-42.512	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Tulorahoituksen korjauserät	-42.512	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Toiminnan rahavirta	115.036	344.110	255.120	262.110	347.000
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-316.550	-1.411.000	-1.520.000	-751.000	-300.000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	12.400	151.900	142.000		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovut	50.000	75.000	75.000	75.000	75.000
Investointien rahavirta	-254.150	-1.184.100	-1.303.000	-676.000	-225.000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-139.114	-839.990	-1.047.880	-413.890	122.000
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys			-450.000		
Antolainasaamisten vähennys	62.833	38.000	27.000	45.000	45.000
Antolainauksen muutokset	62.833	38.000	-423.000	45.000	45.000
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			450.000		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-650.000	-650.000	-650.000	-695.000	-695.000
Lyhytaikaisten lainojen muutos		1.452.000	1.669.380	1.061.890	526.000
Lainakannan muutokset	-650.000	802.000	1.469.380	366.890	-169.000
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muut	1.741				
Saamisten muutos	113.900				
Korottomien velkojen muutos	-361.269				
Muut maksuvalmiuden muutokset	-245.628				
Rahoituksen rahavirta	-832.794	840.000	1.046.380	411.890	-124.000
Rahavarojen muutos	-971.908	10,00	0,00	-2.000	-2.000
Rahavarat 31.12.	648.190				
Rahavarat 1.1.	1.620.098				
Rahavarojen muutos	-971.908		0,00	0,00	0,00